MEHILÄINEN.

W. 1839. Heinäkuulta.

Lauluja

(Lisää Kesäkuun osaan.)

Yrjä.

Minä olen Oulun maalta sotamiehen poika,
Ei minua miesi toinen tyttöin luona woita.

Sen mä olen laulanut ja laulan wielä nytki,
Ettei makaa tämä potu pitkiä öitä yksin.

Tämä poika tohtii mennä nätin likan wiereen,
Nätti likka rallattaa ja antaa ilon mieleen.

Ei oo minulla surua, eikä hiukkaa huolta;
Ei tuo taia pojan wiereen nätti likka kuolta.

Likka elää siiwosti ja kulkee kunnialla,
Woi kun ompi mielellänsä pojan wallan alla.

Minä poika nuori poika niinkun kesäheinä,
Minä menen likkain luoksi, waikka halki seinän.

Kuules kultani napina ja awaa owi mullen,
Pitkän matkan kulkeneelle ja kohta päiwä tulee.

Likka sanoo: "et sinä pääse, kun et lyö owia rikki;"
Poika lähtee matkahansa, likka perästä itki.

Likka sanoo sängyssänsä: "woi, woi, woi!
Mikä sinun tänne taasen kuletti ja toi!"

Likka on, kun olis nossut äsken unestansa,
Waikka walwo pitkin yötä suuren huolen kanssa.

Ainapa noilla tyttärillä yksi huoli lienee,
Kuinka heille illan tullen pojat tulisi wiereen.

Eero.

Minä olen pieni poika, pelto ei kaswa ruista,
Senpä tähen täytyy minun pitäjätä luistaa.

Tähän asti olenki ollut pikkarainen nasa,
Waan nyt alan täyttea jo aikapoikiin tasaa.

Kultani luoksi menisin, waan on matkan päässä,
Kappale on kangasta ja wirsta wettä eessä.

Ei mun auta, ei mun auta, lähteä mun tulee,
Kulta muuten itkewi ja kuollehekſi luulee.

Minun kultani kaunis on, on kun herran engel,
Käsissäni kantelen ja panen waikka hengen.

Minun kultani walkia, niinkun lumen lippu,
Ennenkun meist' ero tulee, wesi wiiesti tippuu.

Waanpa millä tawalla woin matkan pitkän woittaa,
Kun on kultani kaukana ja kohta päiwä koittaa.

Paremp' oli mennä wuonna kotipitäjässä,
Näin mä sillon oman kullan joka wiikon päässä.

Niilo.

Heipparalla, taittaralla, likka punaposki,
Sokurilla hunajalla pojan mielen osti.

Tuopa likka punakka, punakka ja ehta,
Eipä tuota siiwo poika narrata'kaan kehtaa.

Nätti likka naia pitää, jos hän ois kuin köyhä,
Mitä likan rikkauesta, kun on muuten nöyrä.

Tuopa likka minun on ja aina olla taitaa,
Tuopa minun mielestäni maksaa rupilaita.

Häiyntawalla surettaa tuon nätin likan perään,
Jonka kaswot kuumottaa kun aurinkoisen terä.

Kunpa kulta wieressäsi hetken olla saisin,
Suru lähtis mielestäni, ilonen ma oisin.

Sinå olet minun kultani ollut monta wuotta,
Sinua ma rakastan ja muita halaan suotta.

Likka hieno herasilmå! laske minua wiereen,
Minå poika, nuori poika, laitan ilon mieleen.

Minå poika, kaunis poika, niinkun merikaisla,
Etså likka löyå'kånå toista tåmånlaista.

Emmå ole ajatellut juuri mitåån muuta,
Istutahan wieretysten, annetahan juuta.

Jaakko.

Minå olen laulupoika, laulan jotta jotkaa,
Tåmån kylån tyttårille sulhaseksi sutkaan.

Emmå ole tietåjå, enkå iso noita,
Waan kun nåtin likan nåen, wielå må sen woitan.

Lysti on likkoja rakastellå kesålåmpösillå,
Waan ei se paljo waiwoaan maksa talwipakkasilla.

Toinen lampi on lewiåmpi, toinen kapiampi,
Toinen likka on laihempi ja toinen lihawampi.

Leipå lihan kaswattaa ja woist' on woima luien,
Minå menen likkain luoksi waikka wettå uien.

Kyllå poika pimiåsså likkain aitan löytåå,
Usiampain owet makaa auki pitkin öitå.

Isto.

Nåin må likan illalla; kaunis kaswoiltansa,
Wirttå weisasi suloista aholla astuissansa.

Kåwin sitte toissa påånå, kåwin kultani luona,
Ilo oli mennyt mielestånså, kauneus pois puonna.

Waan ele likka murheen ala itsiåsi anna,
Ilosella syåmellå kauneuttasi kanna.

Nauru tytön kaunistaa ja nuoremmaksi muuttaa,
Sepå monen miehen mielen iloseksi tuottaa.

Itku silmät pimittää ja pahapa tuo lieneen,
Eipä likka itkewä oo pojan nuoren mieleen.

Nuoret likat naimattomat kaiket kesäpäiwät,
Tansin kanssa rallatellen käsityksin käykää!

Kaunihisti kaikki seki taitaa olla suotu,
Kun on likka syntynyt ja pojan tähen luotu.

Likka nuori ihana tee leikki kunnialla,
Kunniaton likka on kun halmehessa halla.

Likkain syän on palawa ja mieli mettä tekee,
Sillä moni kunniansa hukutti kun weteen.

(Eisää toiste.)

Runo postilaukusta.

Kuusamon pitäjän Nimismiehelle tuli Pudasjärwen Nimismieheltä postilaukku, jonka, hänen itsensä matkoillansa pitäjällä ollessa, rouansa tawallisuuden jälkeen aukasi. Tyhjennetty laukku oli sitte pistetty paperikaapin ja seinän wäliin, josta se lienee wähän alemmaksi lattialle päin siirtynyt, ettei sitä ensimmältä löytty. Pudasjärwen Nimismieheltä tuli muistutus, ja toinenki, että laukku lähetettäisi takasin; wielä kertoi muistutuksessaan sen olewan ihan uuden ei entisen wanhan repaleen. Waan laukku oli kateessa siksikun nimismies kerran kenkiänsä kaapin alta etsien näki laukun kulmanki takoa pilkottawan. Nyt weti hän laukun armotta pesästään ja lähetti sen Pudasjärwelle seuraawan kirjoituksen kanssa, jonka somuutensa wuoksi kyllä kehtaamma muidenki luettawaksi panna. Eikä mahda siitä asianomasetkaan minulle suuttua. Turnperiksi sanotaan taloa, jossa Kuusamon Nimismies asuu, ja Wästeriksi sitä, jossa Pudasjärwen. Mistä weikasta Kuusamon Nimismies toiwoi Pudasjärwen Nimismiehen roualta

uurityynyn woittawansa, sitä en nimitä, jos tietäisinki. Näin kuuluu mainittu runokirjoitus:

Tullu on tänne tuntematoin,
Muukalainen muusta maasta,
Sanansaattaja salanen,
Postilaukku laawullinen,
Erotettu entisistä
Nälkälaukuista lahoista,
Mustan mullin muotosista
Postin kuletuspowista.
Ehk' en minä ensimmältä
Päässytkään asian päälle,
Koska tuli tuntematon
Kaipaus tämän katalan,
Wielä sitte wiikon päästä
Kertomus sangen kehiä,
Runo rienasta rakettu,
Wirsi saatu saakelista:
"Että antaa aikalähtö
Wierahalle wiipyneelle,
Yli iiton liwistyneelle;
Rawahuttaa raikkahasti
Liukas potku postimahalle,"
Josta olin aiwan outo,
Tuntematon, tietämätön.
Waan jo joutu wiimen ilmi,
Sattu saastanen käsihin,
Koska kerran kenkiäni
Kattelin kaonnehia.
Takapuolelta tapasin
Paperikaappini pahuksen:
"Täällälkös olet otawa!"
Sanoin minä synkiästi,
Arwasin asian kanssa,
Ett' oli tullut Turuperihin

Tämä wieras täysinäissä,
Kost' olin kotoa poissa
Minä ollu, missä lienen.
"Jo nyt tuli liukas lähtö,
Konna, sulle kotiasi,"
Wirkon minä wielä hälle;
Sanoin myös sanalla tällä:
"Jouwu, riena, juoksun kanssa,
Lähe kulkemaan kuwatus,
Jalatonna, järjetönnä,
Käetönnä, korwatonna,
Silmätönnä siannäkönen!
Mene täältä merta kohti,
Puasjärwehen pukita,
Wäännny kohti Wästerihin,
Saata sinne sangen paljo
Terweisiä tuttawille,
Ylehensä ystäwille,
Ehkä kumminki enimmän
Kotiasi koe wiejä
Walenjukselle wakaasti
Toistuksia tuttawuuen.
Sano roualle samassa,
Mukawasti muistuttele,
Että alkais aikanansa
Walmistella waltawata,
Kellon alle kelwollista,
Uutta uurityynykäistä,
Jonka tuonan weikka tuotti,
Etu minulle ehätti."
Sanoisin sanoja wielä,
Muutamilla mutkan löisin,
Waan tuli waiwa waltawaksi,
Uni kowin uurtahaksi;
Painajainen, pahahenki.

Silmät saastanen sokasi.
Poies heittää hetiki
Pitänee nyt jatkaminen,
Loppu tälle yölorulle
Piti tehä tuohon kohti.

Neljä kultalintua.

(Muualta.)

Sarbas Persian kuningas istui kuninkaallisella istumellansa ja piti oikeutta suuressa howissansa. Hänen suuri wiisautensa asioita tutkeissa ja hurskautensa tuomioita julistaissa oliwat oikein sananlaskuna itäisellä maalla. Mutta nyt astui hänen eteensä pari miestä erinomaisella asialla. Wanha ukko kalweilla kaswoilla tuli talutettuna punawerewältä, kukoistawaiselta nuorukaiselta. Ukko lankesi maahan ja alkoi lausua: "Kuningasten kuningas ja Jumalan käskynhaltia! kuuntele minua armostasi ja sitte päätä asiani oikialla tuomiollasi. Minulla oli ainna poika, minun elämäni ilo ja lohdutus. Onnellinen olin muutenki ja rikas tawaroista. Poikani kaswoi ja oli jo kahdeksanwuotinen iältänsä, koska minun täytyi kauppani wuoksi pitkälle matkalle antauta. Sydämeni empi, jättäisinkö kotiin poikani, wai matkallenko ottaisin kanssani. Ylellinen helleys sokasi mieleni, että unhotin waarat matkoilla ja otin hänen kanssani: onneton ajatus, josta minulla on tähän päiwään asti ollut kärsimistä. Roswot hyökäysiwät erämaassa joukkiohomme, roswoiwat, pieksiwät ja haawottiwat meitä ja weiwät ainuan poikani myötänjä. Minä itkin, huusin ja walitin, mutta heillä oli sydän kiwestä, he eiwät kuulleet ja armahtaneet minua. Siitä lankesi päälleni määrätön tuska ja sanomaton epäillys. Puolikuolleena kannettiin minä towereiltani, josta kuitenki jälle wirkosin lohduttamattomasti kadonnutta poikaani itkemään.

Palattuani kotiin lähetin kuulustelioita kaikin paikoin poikaani etsimään. Waan hän oli kadonnut. Kymmenen wuotta elin pienintäkään tietoa hänestä saamatta. Tawarani lisäytyi, itse wanhanin ja tulin kiwulaiseksi, sillä alinomainen suru, itku ja kaipuu pojastani jouduttiwat minun päiwäni loppuunsa. Päiwä päiwältä toiwoin kuolewani ja, perillistä ei ollen, määräsin suurimman osan tawaroistani kuninkaalle ja wahwistin tämän määräämiseni kirjalla, joka on talteen annettu. Waan äsken kuolemata odottaissani tuli tämä nuorukainen, joka tässä seisoo edessäsi, ilmoitti itsensä pojakseni. Kaikki hänen puheensa kuuluiwat todelta, hän wastasi tarkasti kaikkiin kysymyksihini ja muisti kaikki mitä hänelle lapsuudessa oli tapahtunut. Minä tunsin hänen kadonneeksi pojakseni ja iloni teki minun uudelleen terweeksi. Kirjawartianne tykö mentyä pyysin jälle testamenttiäni, waan hän kiiwoittelee tätä nuorukaista ei pojakseni, waan muukalaiseksi pettäjäksi, koska amma, joka poikaani lassa imetti, ei olisi löytäwänään niitä merkkejä hänessä, jotka hänellä lapsuudessa olisi pitännä olla. Tulin siis istuimesi eteen, jota oikeuden ja wiisauden aurinko walaisee, rukoillen sinua, että tutkit asiani."

Ukko waikeni ja wuodatti kyyneleitä. Kaikki lässä olewaiset kuunteliwat liikutuksella ukon lausetta, eikä paljo epäilty, ettei nuorukainen, jonka ulkonainen muotoki todisti hänen puoleltansa, ollut ukon oikia poika. Kukin odotti halullisesti kuullakseen kuninkaan päätöstä, ihmetellen, että hän nyt kauemmin, kun tawallista oli, mietti ja waikeni.

Mutta oman edun rakkaus oli tunkeunnut kuninkaan sydämeen, koska tiesi tämän muukalaisen ilmitulollansa wiewän häneltä suuren perinnön. Tämä pimitti hänen ymmärryksensä. Haluttomilla, närkäs-

tyneen kaltasilla silmillä mittaili hän nuorukaista ja puhkesi wiimen sanoen: "kirjawartiani on tehnyt welwollisuutensa. Imettäjän puhe on ainua kelpaawa todistus tässä asiassa. Ja ellei sinulla ole muuta todistusta, sanoi hän kääntäyten nuorukaista päin, kun mitä itse olet puhunut, niin et taida tunnustettaa tämän ukon pojaksi ja perillisekſi. Wai woitko wielä mitään puhua puolestasi?"

"Herra, wastasi nuorukainen ujostelematta, kowa onneni on ryöstänyt kaikki ulkonaiset wälikappaleet, joilla woisin laillisuuteni todistaa. Oma muistoni on se ainua todistus, joka on tähän asti säilyttänyt kaikki lapsuuteni menot. Pienet senaikuiset seikat, joit' ei muut, kun isäni taida tuntea, owat minulla wielä tarkoin muistossani. Waan kosk' ei isäni, enkä itse wastoin lakia kelpaa wieraaksi miehekſi tässä asiassa, niin minulla ei ole muuta, kun yksi ainua keino, jolla woisin oikeuteni todistaa. Ehkä nuori olen kuitenki paljo kulkenut maailmata ja nähnyt monta ihmeellistäki asiota. Erinomaisin kaikista oli tietäjä ukko, joka asuu Indian maan rajoilla ja pianpa tietää kaikki, mitä maailmassa tapahtuu. Hänellä on neljä kultalintua joita lähettelee kunne kunki tietoja wakoamaan. Sanomattoman kiiruusti kiitäwät ne ympäri maiden, kulkewät kuun, auringon ja kaikki tähdetki taiwaalla; niitä ei estä eikä pidätä owet ja lukut, ei lujimmat muurit, ei meren sywyydet, eikä mitkään. Wähässä ajassa lentäwät takasin haltiansa luoksi ja kertowat mitä missäki tapasiwat. Yksi ainua näistä linnuista toimittaa hetkessä, mitä tuhat maanwakoajata ei woisi wuodessa. Onnellinen se kuningas, jolla olisi yksikään niistä. Sillä olisi hänen huokia tutkia palwelioitensa sydämet ja salaisimmatki ajatukset. Ja lähimaista saisi hän joka hetki tietoja, ettei häntä koskaan odot-

tamattomilla sodilla hätäyteltäisi. Näiden lintuin kautta sain minäki isästäni tiedon, kun myöski, että oli kauan surrut minua, tullut kiwulaiseksi ja että hän asui täällä. Sentähden kiiruhdinki matkaani toiwolla, hänen wielä elossa näkewäni. Salli siis, korkia kuningas, jonkun uskollisen miehen lähteä tämän tietäjän luoksi, niin tulee totuus ilmi, jos se wielä makaisi maan sywimmään poween kätkettynä." "Ei, sanoi kuningas, itse lähden sinne ja sinä olet minua seuraawa. Jo huomispäiwänä warahin lähden matkalle, sillä semmoista tietäjätä minä wielä en ole koskaan kuullut. Ja sinä ukko odota kärsiwällisyydellä, kunnes palajan, jos tämä nuorukainen puhuu totuutta, niin ei ole kukaan pidettäwä sinulta testamenttikirjaasi."

Aamulla warahin seuraawana päiwänä lähti kuningas Sarbas moniahdan palwelianſa ja nuorukaisen kanssa liikkeelle. Hän oli niin lewoton, saadaksensa tietäjätä tawata, että hän tuskin öilläkään nuknui. Nuorukainen ratsasti kuninkaan siwussa ja lyhenti pitäksi käypää aikaa taitawilla puheillansa oudoista maista, kansoista ja tawoista, joista kuningas ei ennen ollut kuullut puhuttawan. Kuningas kuunteli halullisesti näitä puheita ja suostui niin tähän nuorukaiseen, että hän jo sydämessänsä päätti tunnustaa hänen ukon pojaksi ja perilliseksi. Ei kuitenkaan tahtonut jälellen kääntyä, ennen nähtyänsä matkansa päätarkoitusta, sitä erinomaista tietäjätä ja hänen kultalintujansa.

Noin kuukauden aikaa matkattuansa tuliwat waaran alle. "Jo nyt kohta olemma päässeet matkamme perille," sanoi nuorukainen ja ilmoitti tietäjän sillä waaralla asuwan. Waaralle kohotessa hämmästyi kuningas ei wähin niitä ihania wiinatarhoja, kukostawia laksoja ja kauniita hedelmällisiä puita, joita

näki, jos kunne loi silmänsä. Näytti kun olisi luonto ja taito kilwoitelleet keskenänsä tätä waaraa kaunistaissansa. Neljä ojaa juoksiwat alas waaralta, kukin suunnallensa. Korkiammalla nyppyllällä seisoi huone eli talo, jossa tietäjä asui. Siitä oli aukia katsanto yksiwäisten taloin eli pienten kyläin ylitse waaran kupeilla.

Aurinko oli melkein laskemaisillaan heidän waaraa nostessa. Kuitenki toimittiwat wielä miehet, waimot ja lapset töitänsä werrattomalla ilolla ja wireydellä. Töidensä ohessa lauleliwat joukottain, eiwättä ujostelleet kuningasta, waikka käwi heidän keskellänsä, enemmin kun ketä muuta toweria. Ilo ja onnellisuus loisti kaikkein kaswoilta. "Oh, huokasi kuningas, jo näen tässäti kultalintuin waikutuksen. Minun maani ääret, joiden läpi waelsimma, näyttiwät niin autiolta ja ylönannetulta, niiden asujamet niin surulliselta ja sorretulta, ja tämä waara kukoistaa kun paratiisin lakso niiden suhteen."

Niin läheestyiwät tietäjän taloa, joka ei ollut ylen komiasti rakettu, waan näytti, että oli haltiansa sekä woipa että säästelewäinen. Kaunis oli se kyllä silmän nähdä, mutta ilman kaikkia turhuuden koristuksia. Nuorukainen, jolle paikka näytti olewan hywin tuttu, aukasi owen ja käski kuninkaan astua sisälle, itse jälestä seuraten. Täällä istui wanhemmalla ikäpuolellaan olewa mies ja hänen ympärillänsä kaksitoista lasta, kuusi poikaa ja kuusi tytärtä, joita näytti neuwoilewan. Se oli tietäjä itse; pitkät, walkoiset hiwukset rippuiwat olkapäillen alas ja hänen lumiwalkia maatawa pukunsa oli purpurawyöllä wyötetty. Samanlainen puku oli lapsillaki. Kuninkaasta näytti ukko lapsinensa, kun kuu taiwaalla kahdentoista tähden keskellä. Semmoista näkyä ei hän ollut ennen nähnyt.

Kuninkaan sisääntultua nousi tietäjä seisoalle ja lapset katosiwat kun kewiät aamupilwet taiwaalla.

Nöyryttäin itsensä alkoi kuningas ja lausui: "Herra! minä olen kuullut suuresta wiisaudestasi mainittawan ja niistä neljästä kultalinnusta, jotka sanotaan sinulla olewan ja tuowan salaisimmatki tiedot sinulle kaukaisilta mailta; sentähden olen kotimaastani Persiasta tänne tullut. Jos mahdollista, niin anna minulle niistä jonkunlainen parempi tieto, kun minkä muuten olen woinut saada ja jota meikäläisen on waikia uskoa'kaan." "Aiwan kernaasti, wastasi tietäjä, ne owat nyt juuri palaummallaan Persian waltakunnasta, ja koska se on isänmaasi, niin taidat helposti päättää, jos walehtelewat eli ilmoittawat totuuden." Niin puhuttua otti elewanttiluisen sauansa, löi sillä lattiaan, joka aukeni, ja auoksesta kohosi marmoripöytä huoneesen. Sen keskellä oli hopiakuoppa ja kuopan laidalla neljä reikää, yksi kullenki niistä neljästä ilmansuunnasta, idästä, etelästä, lännestä ja pohjaisesta. Kuopan päällä rippui pieni tiuku asemellaan, jonka alapää oli kiinitetty keskelle kuopan pohjaa. "Kun nyt soitan tätä tiukua, sanoi tietäjä, niin lentäwät lintuni kotiin kukin siitä reiästä, kusta lähti matkalle, waan sitä ennen tulee minun muistuttaa, että läsnäolewaisten pitää kuunnella heitä hiljaisuudessa, ei ihastua, eikä pahastua, jos mitä kertoisiwat. Taidat hywiä, taidat pahojaki sanomia maastasi kuulla, waan hallitse itsesi kummassaki tilassa; sillä samassa, kun millään tawalla tulisit niistä liikutetuksi, waikenisiwat lintuni enempätä ilmoittamasta." Kuningas lupasi, tyynellä mielellä kuunnella, jos mitäki. Nyt soitti tietäjä tiukuansa ja hiljainen hyminä alkoi kuulua länteisessä reiässä. Neljä pienoista kultalintua pyörähtiwät esiin toinen toisensa jälestä ja lennellen tietäjän ja ku-

ninkaan edessä alkoi ensimmäinen suloisella äänellänsä laulaa: "minä lensin halki sen maanpaikan, kussa Persian kuninkaan nuoruuden ystäwä Salaspa asuu. Kuningas oli kauan aikaa elänyt ystäwyydessä hänen kanssansa ja aina löytänyt hänen uskollisesti sekä rehellisesti. Mutta howiherransa ei woineet sitä kärsiä, jonka tähden he panetteliwat häntä ja saiwat wähitellen kuninkaan sydämen luopumaan hänestä. Sen hawattua miettiwät walhekanteita häntä wastaan ja kuningas tuomitsi hänen yksipuolisesti. Surullisella sydämellä kuninkaan sokaumisesta meni Salaspa syntymämaallensa, jossa hän nyt hiljaisuudessa elää osottain paljo hywää koko sille maakunnalle ja erittäinki lähiasujillensa. Kansa kunnioittaa häntä isän nimellä. Puolet tawaroistaan jakaa hän köyhille ja kaikki tienot on hänen toimensa tehnyt wiljawiksi, ihanimmiksi paikoiksi. Hänen onnensa on melkein täydellinen, eikä hänellä ole muuta huolellista hetkeä, kun mikä toisinaan tulee, koska muistaa ja ajattelee sitä, ettei kuningas Sarbaalla ole enää yhtään ystäwätä."

Se lintu waikeni siihen. Ainuastaan suurella työllä taisi kuningas hänen kertoessansa hillitä sydämensä liikutuksia. Ei hän kuitenkaan mitään wirkkanut.

Nyt alkoi toinen lintu ja kuikutti surullisella äänellä: "minä lensin Tarsutan läänin läpi, siwullani näin linnan ja riensin sitä katsomaan. Laukuellessani puutarhan päällä, joka linnassa oli, näin lehtimajassa Persian kuninkaan entisen puolison. Kuningas oli hylännyt hänen ja antanut jalkawaimolle sydämensä. Yhtä ihana, kun ennen kuninkaan howissa, oli hän wieläki. Mutta hän suri ja wuodatti kyyneleitä. Pieni tytär, äitinsä muotoinen, istui syliisä, siweli hänen hiwuksiansa ja lohdutteli häntä sa-

noen: "ele itke, äitirukka! silmäsi tulewat siitä punaseksi, kun ruskokukka ja kun sinä itket, niin en minäkään saa olla ilman itkemättä. Kuuntele'pas lintujaki, kuinka iloisesti wisertelewät puissa ja ilmassa." "Minull' on, wastasi äiti, sydämessä oma lintuni, joka siellä wisertelee, etten muita kuule'kaan." "Anna äitiseni, sanoi tytär, sen linnun lentää ulos. Linnut owat iloisempia ulkona ilmassa, kun sisällä wankiuudessa." "Ah lapseni, wastasi siihen äiti, hän on kun meki wankiuuteensa suljettu, eikä pääse kunne'kaan, enempi kun me noiden muurein ylitse."

Persian kuningas kuunnellessaan tätä toistaki lintua kyllä wuodatti kyyneleitä, waan muistain lupauksensa teki wäkiwaltaa sydämensä haikkeudelle ja oli wielä mitänä wirkkamatta. Niin tuli kolmannen linnun wuoro, joka lauloi seuraawalla tawalla: "minä seurasin, sanoi hän, kuningas Sarbasta matkallaan tänne. Hänen wiekas ja kawala, ehkä suuresti rakastettu, palweliansa nimitteli häntä kaikkitietäwäksi kuninkaaksi, Aasian auringoksi, sangarten ruunuksi j. n. e. ja kuningas ihastui näitä nimityksiä. Hän ylisti kaikkia kuninkaan lauseita ja nauroi sydämessänsä hänen yksinkertaisuudellensa. Alati puhui hän uskollisuudestansa ja yhtäläiseen odotti tilaisuutta saada pettäärsensä kuningasta. Sen saiki eilen. Kuningas nupunut kiireeltä kulultaan nukkui sywään uneen rankisessaan (teltassaan). Palwelia oli kohta walmis wetämään kalliimman diamanttisormuksen hänen sormestansa ja rankisen saumaan salaamaan sen, jonka kuningas sitte luuli muuten päiwällä edellä kadottaneensa ja suri sen wahinkoa suuresti." "Os sinä koiran nahka!" huuti kuningas wihoissaan, weti miekkansa ja oli juuri karata sen pelwosta wapisewan, uskottoman palwelian päälle, koska samassa kuuli äkillisen pauhinan, lattia sujui, pöytä ja linnut

oliwat kadonneet. Tyrmistyksistään herännyt näki kuningas itsensä yksin tietäjän kanssa huoneessa, kaikki muut oliwat paenneet. "Persian kuningas! sanoi tietäjä, sinä olet rikkonut liiton ja linnut owat lentäneet matkohinsa. Röykkeytesi, wihasi, kostonhimosi ja ahneutesi karkotti heidät, sill' et enää saa kuulla heidän lauluansa. Sillen, joka semmoisilta mielen muutotoksilta wimmataan, muuttuu heidän suloinen laulunsa kosken kohinaksi." "Oh anna anteeksi, wastasi kuningas, mutta en woinut enää itsiäni hillitä sen uskottoman, kawalan palweliani tähden. Waan sinä wiisas mies anna minulle anteeksi ja jos mahdollista, täytä rukoukseni! Minä näen Jumalan antaneen sinulle jonkun osan kaikkitietäwäisyydestään. Minä olen suuren waltakunnan kuningas. Sitä hywästi hallitakseni tarwitseisin ainaki tietoja siitä, mitä maakunnassa tapahtuu. Minä rukoilen siis, anna minulle edes yksi noista linnuistasi. Puolet kaikista tawaroistani annan sinulle siitä."

"Istu Persian kuningas, wastasi tietäjä, istu ja kuuntele minua. Hywä on kuninkaalle, että hän on halullinen hywästi maatansa hallitsemaan. Mutta anomustasi en woi täyttää, kun ainuastaan puolittain. Ne neljä lintua eiwät ole minun, waan erään hywäluontosen haltian, joka lainasi ne minulle tietämättömäksi ajaksi ja sillä ehdolla, etten käyttäisi niitä muuhun tarpeesen, kun lähimmäisteni hywäksi. Minä taidan jakaa muillen tietoja, joita tuowat, waan haltia on kowin kieltänyt niitä myömästä eli muuten antamasta kellenkään. Minäki olen pienen kansakunnan ruhtinas, jonka hywäksi tähänasti lienen lintujani käyttänyt, koska haltia niitä wielä ei ole pois ottanut. Wisusti olenki kokenut niitä ei mihinkään muuhun wiljellä, enkä ole koskaan udellut heiltä turhia, kelwottomia asioita, joista ei mitään hyötyä

olisi. Lyhyeltä sanoen, minä olen aina kokenut käyttää niitä, kun Jumalallista lahjaa, Jumalalle kunniniaksi ja ihmisille hywäksi.

Ehk' en siis taida'kaan anomustasi täyttää, niin toiwon, matkasi tänne ei kuitenkaan olleen turhan, jos tahdot kuulla, mitä minä olen neuowa sinulle. Sinullenki on Jumala lahjoittanut samanlaisia lintuja, jos kohta ne eiwät ole'kaan näkywätä kultaa. Jos ne tähänasti eiwät ole matkaan saattoneet, mitä toiwoisit, niin on se oma syysi. Kuninkaallinen waltikkasi on se saua, jolla taidat panna lintusi liikkeelle. Jos oikein kannat waltikkasi, niin olet tuntewa kaikki, mitä istuimesi kaunistuksesi ja alammaistesi hywäksi tarwitset. Silloin owat silmäsi näkewät ja korwasi kuulewat, mielesi ja ymmärryksesi keksiwät, mitä millonki tarwitaan. Joka oikein käyttää nämät Jumalan lahjat, hän ei närkästy wiisauden nuhteille ja ihastu tyhmyyden kiitoksista; hänen silmänsä on kun auringon terä laajalta näkewä ja hänen korwansa kun iima wastaan ottawa pienimmätki äänet. Hän ei usko walheita, eikä lyö mutkia oikeudessa omain etuinsa woittamiseksi. Waan joka wiljelee niitä lahjojansa turhuuteen, hekumaan, ahneuteen, oman woiton pyytämiseen j.n.e., sillen lakaawat tietoja tuomasta. Minä ilmoitan nämät sinulle, Persian kuningas, koska tiedän sinun luontosi puolesta tahtowan totuutta harjoittaa. Nuoruudesta asti olen sinua rakastanut ja kaikkia askeleitasi tarkoin kaimannut. Suuri oli suruni, koska näin mielesi pettäjiltä pimitetyksi ja wäärät toiwotukset sydämessäsi sikiäwän. (Lisää toiste.)

HELSINGISSÄ, 1839.

Prantätty G. O. Waseniuksen tykönä.

Imprimatur. *W. Furuhjelm.*

MEHILÄINEN.

W. 1839. Elokuulta.

Neljä kultalintua.

(Lisää Heinäkuun osaan.)

Ja suuresti iloitsen siitä, että näin sinun ottopojaltani, tältä nuorukaiselta, luokseni johdatetuksi. Ettei mielesi wielä ole peräti turmeltu petollisten ylistäjäisi laumalta näen siitä, ettäs olet tainnut suostua tähän nuorukaiseen, joka kyllä ei ole sinua wilpillä tuuwitellut. Minä ostin hänen yhdeksän ajastajan wanhana ja olen neuonut häntä kaikessa tarpeellisessa opissa, joka onki mieltäni myöten onnistanut, sillä on hän kaswanut jaloksi, toimelliseksi ja ymmärtäwäiseksi nuorukaiseksi. Mitä hänen sukuunsa koskee, niin on hän sen wanhan kauppamiehen poika. Tawallinen wiisautesi sumeutui wäärältä tawaroiten himolta, muuten olisit heti hawannut, että imettäjän puhe ei ollut uskottawa, sillä hän oli lahjottu wäärin todistamaan tawaroitesi wartialta, joka toiwoi siitä suuresta perinnöstä, hänki jotain hywää osaksensa. Ota nyt tämä nuorukainen palwelukseesi, minä toiwon hänen palkitsewan wahingon ystäwästäsi Salaspasta, joka jo on wanhannut ja tullut sinulle tuntemattomaksi, niinkun hänen tässä edessäsi näet.

Kuninkaan sydän oli pakahtua ilosta, kun nyt näki nuoruuden ystäwänsä Salaspan edessänsä, jota ei hän ennen tuntenut, sillä niin oli hän entisestään muuttunut. Samassa kuului toisesta huoneesta hiljainen soitto, suloisempi laadultaan, kun kuningas koskaan oli kuullut. Muiden sydämensä liikutusten keskellä piti hänen kysyä, mikä se oli. Salaspa wastasi

lapsensa siellä soittawan ja käski heitä tulemaan sisälle. He tuliwat entisessä puwussaan, waan hiwukset palmikoittuna ja kukkaseppeleet päässä. Kukin heistä kantoi lahjoja Persian kuninkaalle. Yksi sanoi: "terwe sinulle, Persian kuningas, minä annan sinulle tämän ruunun jälkeentulewaistesi koristukseksi;" toinen antoi kultaisen käädyn, jolla hän kiinnittäisi kansan sydämen omaansa, kolmas taiwaankarwasen wyön oikeuden wahwistukseksi, neljäs diamanttiwästisen miekan onneksi sodassa, muut muita.

Näin loppui tämä päiwä, ihmellisin kaikista kuningas Sarbaan päiwistä. Hän palasi takasin ja olis ottanut Salaspan kanssansa, joka kuitenkaan ei tahtonut heittää pientä alammaiskarsaansa, waan pyysi kuninkaalta, saada pysyä yksinäisessä lewossaan. Kotiin tultua oli kuninkaan ensimmäinen työ heittää jalkawaimonsa ja ottaa entisen puolisonsa tyttäreneen wankiuudesta. Tyttärensä antoi hän puolisoksi nuorukaiselle, jota hänen tuli niin paljosta hywästä kiittää ja jonka hän ylensi korkeimmaksi käskynhaltiaksensa. Sarbaasta oli tullut peräti toinen mies. Poikaa hänellä ei ollen, määräsi hän nuorukaisen jälkeiseksensä kuningasistuimelle ja Persialaiset sadut kiittäwät wieläki Sarbaan ja hänen jälkeisensä hallitusta kultaiseksi ajaksensa, sillä senkaltaisia kuninkaita ei heillä ollut ikänä ennen löytty.

Juttu juhlajuomisesta,
Koottu kirkkohohmelosta.

Nyt on mielessä minulla
Tästä kansan kauhiasta,
Synnin syystä synkiästä,
Ruweta runon tekohon,
5 Laaullani laulamahan,

Suomeksi sanelemahan,
Kuinka wiina wiljellähän,
Juoma karwas kaupitahan,
Aiwan pannahan pahasti,
10 Paikassa parahimmassa,
Aina synnin ainehekſi.
Sillä ahnehet alati
Warsin wiekkahan tawalla
Rahat wiewät rahwahalta,
15 Aiwan tolpan ainuanki
Köyhimmänki kerjäläisen.
Jos ei keskäisi kotona,
Eikä keittää kerità,
Kuljettawat kaupungista,
20 Alti sauowat alaalta
Tämän myrkyn myytäwäksi.
Sitten juhlina jaloina,
Aina kanssa ankkureinsa
25 Tykö kirkon kiiruhtawat.
Siinä kauan kaupitsewat,
Aiwan istuwat alati
Aamut ankkurin tykönä,
Ottelewat ostawia,
30 Juottelewat juomareita.
Eipä saarra soittaminen,
Eikä weisukaan wetäne,
Saane synnin tunnustukset
Kawalata kaupaltansa;
35 Aina kurja kaupitsepi,
Ehkä pappi altarilta
Saarnastuolihin menepi.
Jo on päiwä poikki kirkon,
Kello käypi kahtatoista,
40 Sitten templihin tulepi
Oman oittinsa perästä,

Oman arwon antamasta,
Kanssa joukon juopuneitten,
Seurakuntansa seassa.
45 Sitte tultua sisälle,
Penkkihinki päästyänsä,
Torkkuwat törisewinä,
Penkissänsä pehturoiwat.
Eipä arwa'a ajunsa,
50 Sielun tarwista tawota,
Eikä ymmärrys ylene,
Silmät kirjoa selitä;
Korwat kuuroksi menewät
Saarnan kuulohon samate.
55 Syän syntinen palapi
Ahneudesta alati,
Eikä tottele totuutta,
Waikka siinä Siionissa
Wahwa suussa wartioitten
60 Pauhaapi toen pasuuna,
Helisepi herran ääni
Aiwan korwihin kowasti;
Ei se woi sioa saaha
Syämessä syntisessä.
65 Kohta kirkosta menepi,
Ulos uksesta isosta,
Tykö juosten juopuneitten,
Jotka kilju kirkkomäillä,
Karju kirkkokartanolla,
70 Kowan kohmelon käsissä,
Pahan ilman pakkasessa.
Niillen alkapi sanella,
Näillen kurja kuiskutella:
"Jopa teiät, ystäwäni!
75 Kowin kohmelo käsitti;
Onko markat matkassasi,

Tahi sillingit sinulla,
Wielä nyt minulla oisi
Wiinapolska puolillansa;
80 Sillä tautinne tasaisin,
Kohmelonne korjoaisin."
Sitten mennähän mäeltä
Miehet mielellä hywällä,
Ankkurille astutahan;
85 Saawat pikkusen pikarin,
Totta toisenki panewat
Ensimmäiselle ewääksi,
Josta juopuwat jalosti,
Aiwan päihtywät pahasti.
90 Sitten syttypi sywälti,
Ilma nousepi isoksi,
Kiroseksi kirkkomäillä.
Moni paljoa pahoa
Täydessä wihanwäessä,
95 Sadatusten suurten kanssa,
Toiwottapi toisellensa.
Toiset pilkkoja pahoja,
Leikkiä luwattomia,
Suupaltat pahoin puhuwat;
100 Suunnattomat suututtawat.
Aina muistupi monelle
Wälit entiset etehen,
Toinen toiselle sanopi:
"Selwittele siewimmästi
105 Welka wiimeinen minulle!"
Mies se wannopi waleeksi,
Aiwan tyhjäksi tekepi,
Toinen täytäpi toeksi,
Walan kanssa wahwistapi;
110 Näistäpä torat tulepi,
Tapahtupi tappelutki.

Eipå siinå ensinkånå
Muistu mielehen monelle,
Mitåspå puheli pappi,
115 Saarnastuolista saneli.
Eikå kuulu kunniata
Jumalalle julkiselle,
Jok' on wiinan walmistanut,
Såånnyt ihmisten iloksi.
120 Wielå syntihin sywemmå
Moni påållå påihtyneellå
Himoiltansa hillitåhån,
Alla wiinan willitåhån;
Joista juttuja tulepi,
125 Sakot suuret påålle saapi,
Rahat raukalta menepi,
Aika tårkki tuhlatahan,
Moni wiikko wieråhtåpi,
Kuukausi pian kulupi,
130 Keräjiå kåyessånså
Pitåjån rajaperillå.
Syyståpå nåmåt tulewat
Witsat ankarat ajaiset,
Saamma Herran sallimasta
135 Monet nåhå nålkåwuoet,
Katowuoet katkerimmat;
Wielå syttywåt soatki,
Monet kauhiat kapinat,
Esiwaltojen wålillå;
140 Tuimimmat tulipalotki,
Mainittawat maakylisså,
Kauhiammat kaupungissa.
Kukas saapi sanoa,
Kenen kieli kertonepi
145 Sitå synnin synkeyttå,
Raskahinta rangastusta,

Jonka wiinan wiljeliät
Ja sen kauppiaat kawalat
Kansan päälle kartuttawat,
150 Kun he juhlina jaloina,
Herran päiwinä pyhinä,
Ajan kaiken kaupitsewat,
Myywät sitä myrkkyänsä.
Kysyn wielä wiimeiseksi,
155 Kuinkasta owat sinulla
Aina kanssasi asiat,
Wiinanmyyjä wietteliä!
Etkö tunne tunnossasi
Synniksi sitä tekoa,
160 Kun aina ajallisia
Himomielellä halajat,
Tawarata tarkottelet
Kirottua, katoawata?
Saatatko nämät sanoa
165 Siunatuiksi sillingeiksi,
Jotka nyt tilassa tässä
Olet kurja ottanunna,
Saanut sarkoilla pahoilla?
Nämät markat mahtanepi,
170 Pahoin sillingit sinulle,
Tuoa päälle penninkisi
Kiroukseen katkerasti.
Näillä raukoilla rahoilla
Myyt sä oikian osasi
175 Saatanalle saalihiksi;
Tuhlaat tawalla tällä
Awarimmat armohetket,
Saastutat pyhimmän paikan
Synnin kanssa kauhiasti,
180 Sillä Siionin häwäset,
Aiwan parjoat pahasti.

Aina tåållå jo ajassa
Kaiken onnesi kaotat,
Siirrät kauas siunauksen,
185 Jjankaikkisen ilosi.
Heitå poies herjat kaupat,
Hylkeå hywållå mielen
Poies rakkaus rahanki;
Muista aina mielessåsi,
190 Mitå Mooses muistutteli,
Seså ilmoitti Esaias,
Jutteli Jumalan miehet
Herran hengeltå hywåltå:
"Kuhun kaiken ilman alla
195 Saatan muistoni minåki,
Siin' olen minå samassa
Aina kanssanne asuwa;
Sihen saatan suosioni
Siinå siunoan sinua."
200 Wielå itseki Jsåntå,
Warasi Wapahtajamme
Juutalaisia jalosti
Jerusalmissa samassa.
"Niin on kerta kirjoitettu:
205 Minun on oma olewa
Tåmå huone hengellinen;
Pitåis olla oikeulla
Runsahin rukoushuone,
Waan te teettå temppelini
210 Kaupallanne kauhiasti,
Teettå petojen pesåksi,
Asunpaikaksi pahinten,
Ryöwåritten roukkioksi."
Ei siis pitåisi pilata,
215 Eikå syöstå synnin alle
Sitå paikkoa parasta,

Herran huonetta hywimmän.
Siitä työstä tyhmimmästä
Paljo saarnaawat papitki,
220 Oikiat opettajamme,
Siitä esti Esiwalta,
Kielsi armas Keisarimme,
Jalon neuosta Jumalan,
Paljo sakkoa panewi
225 Juomisesta juhlapäiwän,
Kaksi wiinan kaupinnasta.
Juhlapäiwinä jaloina
Etsi sielusi etua;
Niinkun kaste kaunihisti
230 Aamulla alas tulepi,
Keot kaikki kastelepi,
Wihannoiksi wirwoittapi,
Niin on suurra sunnuntaina,
Aina juhlina jaloina,
235 Herra armon antawainen,
Siunauksen Siionissa,
Waipunehet wirwoittawa,
Wielä sarjetyt syämet,
Mielet murehen alaset,
240 Ilon kanssa kaunistawa,
Jos ei itse esteltäisi
Synnin suurella sumulla
Armon töitä alkawia.
Juhlapäiwinä jaloina
245 Etsi sielusi etua;
Sitten toisessa tilassa
Ole aina arkioina
Elatustas' etsiwäinen;
Saatpa oikian osasi,
250 Siwiämmän siunauksen,
Aina Herralta hywältä,

Joka soisi Suomessaki
Siiwiäksi Siioninsa.

Jälkimaine. Tämä runo on talonpoika Benjami Seppäsen tekemä Kiannalta, saman miehen, jolta jo ennen on yksi runo prántátty tässä kirjassa (k. Lokakuulta w. 1837, Pohjanmaan surkeudesta). Waikk' ei kyllä Kiannalla niin kaupita'kaan pyhäpäiwinä wiinaa kirkon luona, ettei pahemmin kaupittaisi monella muulla kirkolla, niin tapahtui kuitenki mennä wuonna, että muutamata talonpoikaa semmoisesta kaupasta sakotettiin. Siitä lie Seppänen tullut kehoitetuksi tämän runonsa laittamaan, jonka ainaki luulisimma waikuttawan enemmin, kun minkään muun sakon wiinanmyöjän tykönä, jos kohta ei ketänä erittäin nimitetä'kään. Muutamia paikkoja olemma jättäneet pois, erittäinki semmoisia paikkoja, joissa kertomalla sanottiin, mitä toisilla sanoilla jo ennen oli sanottu. On myös runolla pituutta ilmanki niitä.

Huolikaihos Karjalassa,

Kalewalan kankahilla.

Mikä pouke Borgoassa,
Melu merikaupungissa,
Suru Suomen rannikoilla?
Koskenkylä kynäleissä,
Huoli Piispan huonehissa.
Mikä waiwa ja walitus,
Mikä mielet painostanna?
Huolenhuuwot kuulumiset,
Kaikki kaswot kastuneina,
Murhe muowot muuttanunna.
Suuri aine on surulle,
Syy on huolelle, hopulle,

Kuin on kuollunna, kaonnut,
Kaunis miesi kaatununna;
Pappein parwesta parain,
Paras Herranpaimenista,
Hurskain hurskasten seasta.
Kowa kuolema kohannut,
Hywätahtosen tawannut,
Hywäsuowan suoristanut;
Muoto muuttunna ihana,
Kaswo kaunis kalwettunna.
Hälytään Hämeenmaassa,
Huolentuska on Turussa,
Suru suurempi Sawossa,
Kaihos kauhein Karjalassa,
Kuin on kallis kaatununna,
Waipununna mies wakainen,
MOLANDERI moinen miesi,
Moinen herra hengellinen.
Tokko tohin, tokko toiwon
Saneksella, saattanenko
Mahillesa mainihella,
Hywät awut, ansiosa,
Tuska suuni tukkeaapi,
Itku silmäni sitoopi,
Pakko pakauttaa sywämmen,
Suru salpoaa sanani,
Huoli äänen ällistääpi.
Maininnenko mainiosta,
Kuin oil kuulu Kuopiossa
Opilta, opetuksilta,
Sanoiltasa, saarnoiltasa,
Harras koulunhaltiana,
Opettaja oiwallinen,
Oiwallinen, onnellinen,
Uros uuras uupumaton,

Eillen muista muisteltawa.
Kaupungissa kappalaissa
Wiran toimitti toella.
Sáwyllinen sááwyissásá,
Sotapappina sowelias.
Rakastettu rahwaalta,
Jalomiesi jalkawáiltá,
Sawon sotasankareilta;
Muistan muotosa ihanan,
Suusa, silmásá suloiset,
Leppeen, lámpymán sywámmen.
Kesalaksiat kehuuwat
Náyttáin siintásioasa;
Kerskaawat Kesalahella
Walweutuneesa walollen,
Karjalassa kaswaneesa,
Waloksi, walaistukseksi,
Kaunistukseks Karjalallen,
Ilomantsillen iloksi,
Hiippakunnan kunniaksi.
Kuin oil tarkka taioltasa,
Oliit tarkatkin tapasa,
Peri puhtaat puheesa;
Waati toisiltai totuutta.
Hán oil julma juomareillen,
Wainoi wáárin wannojija,
Warsin waarti warkaita,
Wallattomia wakuutti,
Sanapattoja paneli,
Torui toenpuutokselta,
Ylenkahto ylpeitá.
Kyseli kylánluwuissa,
Tiijusti joka tilassa,
Kellá káytös keskuuessa
Káwi káskyin Jumalan.

Seurais seuramme tapoja,
Lakiamme, laatujamme,
Niitä kiitti kinkereissä,
Piti parwessa paraassa,
Antoi arwoa enemmän.
Esiwalloista esinnä,
Wiisas maanki wiljelijä
Esimerkit ensimmäiset
Antoi kaikissa awuissa;
Yllytti, ylöswalasi
Kansaweljii Karjalassa.
Waarin otti waiwaisista;
Köyhät ruokki kyökistäsä,
Huonot holhoi huoneinsa,
Otti orwot suojiinsa,
Awun leskillen lewitti,
Puolti syyttömät poletut.
Hywä turwa tuttawillen,
Aina auttoi ystäwiisä,
Auttoi awun ansanneita.
Otoissasa oiwamiesi
Ehti wuonna wuotuisesa;
Yhä wilppeyttä wihaawa.
Otti otot täywelliset,
Saatawat joka sawulta;
Missä talot miehelliset,
Kussa koit kohtalaiset,
Ei ne pääsyt pitkän päällen,
Niitä jättännä jälellen.
Waan jos wanhat waiwaloiset,
Lesket leiwän hankkijoina,
Lapsilauma saattamaton,
Antoi restit anteiksi,
Kuittikirjan kuittaili.
Awittain awuttomia

Antoi ewääksi eloa,
Wielä wiili leipäkyörän,
Pani paistia palaisen,
Myöski rokkia ropeen.
Sure Suomi suurta mieltä,
Ilomantsiat isäänne,
Suku suuresti sureewi;
Toiset itkeewät isääsä,
Elämäns' esikuwoa,
Puolisoo poloinen leski
Tukeasa, turwoasa,
Kunnon kansakumpania.
Kansa kaikki Karjalassa
Mainioa mainihtoowat,
Murehella muisteloowat,
Surusuulla toimittaawat,
Saneleewat wuossatoja,
Tuhansia tunnustaawat,
Arwoasa, ansioosa
Kaihoawat kallaspäätä;
Itkewätpä Ingerissä,
Wielä hallatsee Wirokin.

J. F. L. agervall.

Lauluja

1.

Onneton olen minä oltuani,
Onneton tähän kylään tultuani.
Onnettomaksi olen minä luotu,
Eik' ole minulle ilopäiwää suotu.
Turwoa ei ole siellä eikä täällä,
Enempi kun linnulla lentonsa päällä.
Maailma minua paljoki waiwaa,
Ja minun eteheni kuoppaa kaiwaa.
Ystäwäni on myös ynsiäksi tullut,
Kun hän on maalimalta juttuja kuullut.

Kukas sinun eksytti rakkauen tiellä? —
Tule, tule kertaksi luokseni wielä!
Muistatko muinen, kun karjassa käytiin,
Ahosilla asueltiin, leikkiä lyötiin?
Päiwä se paisti ja pienet kukat loisti;
Kukatki ne ketosilla iloamme toisti.
Sinusta ja minustapa lintusetki laulo,
Äänì se kuulu ja heliná se kaiko.
Miná olin likan alku, siiwo ja kainu,
Murehesta paljo en tietä'kään tainnu.
Siná mua kutsuit morsiokseſi,
Suioutta täynná oli syämesi.
Syämesi oli kuni palawa tuli;
Kukas sen nyt kylmäksi tulewan luuli!
Enkä minä itselleni näin luullu käywän;
Ikäwäni kestää kuolemapäiwään.
Toiwoni on rauennut, mennyt juur tyhjään,
Ei ole enää mulla ilopäiwää yhtään.
Olen ma kun kyyhkynen wierahalla maalla,
Lentäwä lintunen taiwahan alla.

2.

Mieleheni muistuwat muinaiset ajat,
Isäni ja äitini ilotäyet majat.
Olin minä tytön taimi koria kun kukka,
Joka pojan päällen en katsonutkaan.
Koriana käwin minä eestä ja takaa,
Mieleni oli ilonen ja murehista wapaa.
Muistanpa wielä, kun marjassa käytiin,
Mansikoita syötiin ja leikkiä lyötiin.
Linnut ne lauleliwat metsien päällä,
Meistä he lauleliwat siellä ja täällä.
Toisinaan kun tuli tuiskuset ilmat,
Satehiset wiikot ja ankarat kylmät.

Tupa oli lämmin ja kamari oli kaunis,
Kamarissa maito ja woi ja leipä walmis.
Ei ole ajat enää niinkun olit ennen,
Entiset ajat owat olleet ja menneet.
Nyt ei ole siaa mulla siellä eikä täällä,
Enempi kun lehellä liukkaalla jäällä.
Woi kuinka tyttöparan onki minun käynnä,
Muretta ja surua on syämeni täynnä.
Ilopäiwä on mennyt ja kohta ikä katkee,
Eik' ole joka minun murehista kätkee.
Wuoteni kulki, kun wirtanen wesi;
Mikä mulla tullee wiimenki esiin.

3.

Ei oo mulla muretta ja ei oo huolta mitään,
Maailma se murehen nyt minusta jo pitää.
Maailma hullaa, mitä waanki hollaa,
Waan puhas likka ma taianki olla.
Mitäs minä tuosta suren, likka nuori, nätti,
Jos minun poika jätti wiinanjuoja ratti? —
Tämän kylän pojat minä terwassa keitän,
Toisen kylän pojille ma toiwoni heitän.
Tämän kylän pojat minä touheen lykkään,
Muunlaiset olla pitää, joista ma tykkään.
Ennen minä liikutan rihmaa ja neulaa,
Ennenkun tämän kylän poikia seuraan.
Ennen minä liikutan likasia puita,
Ennenkun ruman pojan laihoja luita.
Ennen minä nokisia pölkkyjä kannan,
Ennenkun ruman pojan suuella annan.

HELSINGISSÄ, 1839.
Prántätty G. O. Waseniuksen tykönä.

Imprimatur. *W. Furuhjelm.*

MEHILÄINEN.

W. 1839. Syyskuulta.

Kertomus muutamasta warkaudesta.

Wuonna 1837 syksyllä tuli warkaita muutaman sepän torppaan Kerimäellä ja warastiwat pajakalut sepältä, palkeen ja kaikki, mitä waan löysiwät pajasta, ja kantowat ne weneesen, jolla he oliwat yli järwen tulleet. Nämät saiwat he onnellisesti weneesen. Mutta nyt piti wielä syömäainetta saaha ja lähtiwät takasin sepän mökkiin, että eteistuwasta saaha leipiä ottaa. Waan kuin he sinne pyrkiwät, niin sattui talonwäkiä hawahtemaan ja mäniwät ulos kahtomaan mikä se kartanolla olisi. Samalla lähtiwät rosmot pois juoksemaan. Alas talon rahwas huutaa, minkä keritään, että rosmoloita on kartanolla. Waan sillä ajalla, kuin rosmot toistais mäniwät torppaan, niin sattu muutama mies soutamaan samaan rantaan, nousi maalle ja teki tulen rannalle ja aiko siinä maata yötä. Tämä kuin kuuli huuon torpasta, alas hän huuta wastaan: "missä rosmot? missä rosmot?" Nyt kuuli rosmot, että jo on ihmisiä heän weneellänsä. Ei heillä ollut enää aikaa sinne männä, waan juosta metsään. Torpan rahwas, kuin kuuliwaat, että rannallakin on huutajia, juoksiwat sinne ja löysiwät hywin tutun miehen siellä tulta polttamasta ja alkowat sille haastaa, niin ja niin rosmot rupeis wiemään kaikki elon elämisen meiän mökistä. Ja samalla mitä he käweliwät rannalla, löysiwät weneen hywin läheltä miehen tulta ja kaikki pajakalut weneessä. Nyt wasta saiwat tietää, että on sitä talosta katonna tawaraa. Eikä mies, joka tulen ran-

nalle teki, tiennyt, että hänellä oli tawarawene wartioittawana. Tästä saiwat pois kaikki kapineensa ja rosmoloihen ewäslaukku, joka oli weneessä, tuli sepän omaksi. Wielä kiitteliwät he yöwierastaan rannalla, joka heiän onneksi sattu toki tulemaan rannalle, waikka ei mies tiennyt ennen koko tawarasta mitään, kuin siitten wasta rahwaan rannalle tultua. Muutama mies haasto samaa asiaa ja sano tuntewansa senkin laukun, kenen se on, joka pitäis olla Liperistä kotosin. (Räätäli Olowi Karjaliiniltä Liperin pitäjästä kirjoitettu ja samoilla sanoilla tähän prantätty).

Pään parannuskeino.

Muuan tohtori ajellessaan läänissään tuli muutamaan kestikiewariin. Päästyänsä taloon tulee mies tohtorin puheille ja sanoo: "woi, herra tohtori! kuin minun päätäni pakottaa; mitään sillen osais tehä?" Tohtori meni aiwan lähelle miestä ja kahtoi tarkasti silmiin, mutta tunsi samalla, että wiinan löyhkä tuli ulos miehen sausta. Sano siinä samassa miehelle: "mäne nyt talon emännän luoksi ja pyyä pari puhasta maitopyttyä ja tuo ne täynnä kylmää wettä tänne kammariin." Mies oli walmis täyttämään käskyn ja kanto yhen hywäkokosen pytyn täynnä wettä kammariin ja sano: "eiköhän tämä jo piisaisi?" "Noh ehkä se piisaa, sano tohtori, lähetäänpäs nyt ulos." Mies läksi eellä, tohtori perästä ja pysäytti miehen rappuin wiereen seisomaan ja aukasi hänen waatteensa kauluksen hywin awonaisetsi, otti wesipytyn ja alko kaataa sitä miehen pään päälle, mutta hywin hiljaan, että se pitemmältä piisaisi. Mies parka seisoo siinä, eikä tohi mitään wirkkaa, waan lawat lotisiwat, kuin täyty talwipakkasella niin

kauan aikaa siinä seisoa. Wiimmein mäni kengänwarretkin wettä täyteen, että se yli nousi takasin. Kuin tämä oli tehty, sano tohtori: "mäne nyt makaamaan ja makaa niin kauan, kuin minä tulen ylös ajamaan." Mies täytti kaikki, mitä käsketty oli. Tohtori oli aikansa talossa ja mäni matkoinsa, jätti miehen makaamaan siihen. Totta tuo lienee jo hawannut. (Olowi Karjaliiniltä Liperissä kirjoitettu).

Älykäs morsian.

(Muualta.)

Pappi kysyi morsiamelta wihkiissä: "minä kysyn sinulta, Liisa Eerikin tytär, jos sinä otat j. n. e." Tyttö, joka luuli kysymyksen turhaksi, wastasi: "wielä hän kysyy!"

Osansaanti.

(Muualta.)

Waras käwi muutaman talon siwu ja sanoi talonpojalle, joka kylwi peltoansa: "tuosta, mitä kylwät minäkin wielä tulen saamaan osani." Ehkä tuletkin, wastasi talonpoika, sillä minä kylwän hamppua."

Mikäs talonpojan eläissä!

(Muualta.)

Mustalainen sanoi kerran: "mikä talonpojalla on eläissä; tynnörin kylwää, kaks saapi."

Laahattu taethanko.

(Muualta.)

Muuan yksinkertainen mies, joka sontaa hajotti pellollaan, näki parwen wariksia lentäwän hänen peltonsa seipäihen. Niitä pelottaakseen osotti hän taethangollaan (taikollaan) ja äänti ikään kuin ampuwi-

naan. Samalla sattui metänkäwiä, joka turhin oli päiwäsä metässä tallannut ja nyt tahtoi laahinkiasa ulosampua, ampumaan saman wariksen. "Kahos perk...." sanoi sonnanhajottaja, koska kuuli paukahuksen ja näki wariksen maahan putoowan, kahtoin tarkasti hankoasa, "en minä luullut, hänessä ruutia olewan."

Osattoman osa.

(Muualta.)

Maamittari, joka oli jakanut niin, että yksi osakas jäi aiwan osatta, lohtutti häntä sanoin: "elä huoli yhtään, kyllä sinun wuittisi (osasi) täältä kartasta löytyy."

Worpii.

(Muualta.)

Sotamies, joka ei ollut aiwan tarkka ampuja, waikka hän sen luuli itestäsä, kehui kerran maaliin ampumisellaan sanoin: "minä wain kuin ammuin, niin joka kerta huuettiin worpii (siwute).

Akan rukous kylwäissään.

(Muualta.)

Muuan akka sanoi kylwäissään: "Anna, hywä Jumala! jywä jywästä, kaksi kahesta."

Yö päiwällä.

(Puoli muualta.)

Muinon mustalainen palkkautu kyntämään päiwänlaskuun asti. Mutta kuin työ pisti hänellen ikäwäksi, niin sanoi tuskissaan: "ennen Ristus awita on yö puolessa, ennenkuin päiwä laskeksen." — Toinen, joka oli jonkun ajan muutamassa talossa kasakoinnut,

sanoi: "rupes perk... talonpojalle kasakaksi; iltayöstä lähetään työhön, eikä koskaan ennen puoltayötä lewolle."

Tarina.

(Muualta.)

Kylän läpi ratsastaissani alkoi hewoseni nilkuttaa toista etujalkaansa; kenkä oli irti, sentähden täydyin wiiwähtää kyläßä, saada kenkä kiinniteyksi. — Sepän luona wiipyissäni kokountui miehiä, waimoja ja lapsia ympärilleni, niiden seassa eräs kerjäläisukko, joka anoi jotain almua. Pajan edessä oli wesikuoppa, jossa wasta raudoitettuja waunun rattaita jäähdytettiin ja se oli nyt pisipintana. Kukkaroani auastessa, siitä jotain kerjäläis-ukolle antaakseni, putosi samassa kultatukaatti ja wieräht kuoppaan, josta sitä ei enää löydetty. Tienoilla olewat surkutteliwat minua wahingostani, ukko waan suu hymyssä lausui: "laiwalla meren rannassa piti Kapteinin kerran maksaa jotakuta laiwamiehelle, jossa tapauksessa hopia riksi putosi weteen. Sitä ei enää saatu ylös. Waan kala, joka samassa sattui uimaan lähellä sitä paikkaa nieli sen suuhunsa. Sama kala tarttui jälestäpäin onkeen muutamalle maanmiehelle, joka weronmaksoksensa oli suuressa rahantarpeessa. Ei siis mikään hukattu eli pudotettu ole samassa kadotettu. Se on huolenpitäjän käteen elikkä talteen annettu, joka kyllä osottaa sen tositarwitsialle." Wiisaasta puheestansa annoin ukolle enemmin, kun aioinkaan esinnä, enkä niin suuresti surrutkaan enää kuoppaan jäänyttä tukaattiani.

Indialaisten kuollonjuhla.

(Muualta.)

Indian maassa Aasiassa on tawallinen, että kuolleita ei haudata, waan poltetaan rowioilla. Sa-

malla rowiolla polttaa moni leski itsensä eläwänä kuolleen mieswainajansa ruumiin kanssa. Sillä se katsotaan heidän pakanallisen uskonsa jälkeen hyödylliseksi leskelle, että hän niin eläwänä itsensä polttaa ja luullaan hänen sillä urhollisuudellansa sowittawan kaikki mieswainajansa synnit, jos olisiwat olleet kuinka suuria. Itsensä sanotaan hänen tästä työstänsä tulewan paratiisiin ja siellä niin monta kertaa 35 miljuunaa wuotta riemussa eläwän, kun hänellä on hiuskarwaa päässänsä. Mutta jos hän ei polta itsiänsä, jota laki ei wälttämättömästi waadi, niin on hänellä siitä koko elinaikuinen häpiä ja muu wastus. Ei siis ihme, että moniki leski tulirowiolla lopettaa päiwänsä. Semmoisesta lesken itsensä polttamisesta kertoo muuan Euroopalainen, joka sattui paikalle näkemään, seuraawalla tawalla:

"Eilen illalla näin kauhistawaisen menon, koska muuan leski polttihen yunä mieswainajansa ruumiin. Minä ohjattuna murhehuoneesen näin' siellä kuolluen ruumiin laskettuna matolle. Leski istui hajalla hiwuksin ruumiin luona. Sitte hawattuansa Esiwallan miehen, konttasi luoksi ja pyysi lupaa, saada polttaakseten mieswainajansa ruumiin kanssa.

Niin pian kun Esiwallan sallinta tähän hirwiään menoon tuli ilmoitetuksi, nostiwat sukulaiset ruumiin paariille ja kantowat ulos, leskenki päälle istuttua. Niin weiwät määrättyyn paikkaansa. Tihkiältä seurasi rahwasta jälessä. Rowiopino oli tehty kuiwista puista ja osittain täytetty kerkiään syttywillä aineilla. Se oli noin kahden kyynärän korkuinen, puolenkolmatta kyynärää päältä poikki, maassa kiini ja onsi sisältä. Ruumis pantiin pinolle ja leski pesi itsensä ei ulahtaalla olewassa lammissa. Hiukan aikaa oli hän niin menehtynyt, että sukukulaiset täytyiwät pidellä häntä käsissään.

Jällen jaloilleen tointununna repäsi siekaleen waatteistaan ja kääret kahdeksawuotisen poikansa ympärille, jonka kautta pyhitti poikansa rowion sytyttäjäksi. Lähellä olewat miehet sekä waimot lankesiwat nyt maahan ja suuteliwat hänen jalkojansa. Hän kehotti kaikkia waimoja esimerkkiänsä noudattamaan, jos sattuisiwat samaan tilaan. Nyt läheni poika palawalla tulisoitolla pinoa, sytytti sen ja kohta alko tuli leimuta wallan woimakkaasti. Leski astui myös lähemmäksi, kierti kolmasti pinoa ja heitteli sinne kainalossaan kannetusta astiasta pihkaa, sillä tulta paisuttaaksensa. Juoksi sitte iloten liekkien läpi ja istahti ruumiin wiereen. Samassa oli hän liekiltä sulettu, jota katsojat kiihdyhtiwät nakellen sinne hamppua ja muita sytteitä. Jhonki jo mustuttua paukutti hän wielä käsiänsä yhteen, siksi että wiimein waipuiwat ja koko ruumis oli kun kekäle wihasten liekkien keskellä.

Rahwas huusi ja ilotsi lakkaamatta, todistain ei wielä koskaan nähneensä jalompata ja järkähtämättömämpää waimoa. Minä seisoin lähellä pinoa, waimon kaswot oliwat minuun päin. — En unhota tässä iässä sitä kaamiata näkyä. Se oli yli kaiken, mitä woidaan sanoa, kauhia ja hirmuinen. Alussa loisti waimon katsannossa lempeys, sitte urostui hän ja kaljahti, sen perästä wallotti heikkous ja tuskantapanen uuwutus, mutta pinoa kiertäessään palausi entinen kylmä rohkeus.

Woi hän olla noi 50 wuoden wanha, mieswainajansa oli elänyt 60 ajastaikaa. Kolme lasta jäi häneltä jälkeensä, yksi tytär 20 wuotinen ja kaksi poikaa, toinen 8, toinen 7 wuoden wanha."

Näitä lukiessamme emmekö ilolla tuntisi, mikä onnellisuus meillä eikö ole uskostamme jo tässäkin ajassa pakanauskoisten kansain rinnalla? —

Ystäwät. (Muuatta.)

Rikkaalla kauppamiehellä oli poika, jota hän sydämestänsä rakasti. Hän kaswatti hänen suurella huolenpidolla, eikä laiminlyönyt mitään millä saisi hänestä jalomielisen, siwiän, Jumalata pelkääwäisen ja ymmärtäwäisen nuorukaisen. Sitte kutsui hänen kerran eteensä ja sanoi: "poikani! kaikki, mitä sääätysi ja wirkasi mukaan sinua hyödyttäisi, olen antanut oppiaksesi. Waan se oppi puuttuu wielä sinulta, jolla woisit tuntea ihmisten moninaiset mielenlaadut ja omasundet. Sentähden toiwon sinun lähtewän muutamaksi ajaksi wieraille maille waeltamaan. Matkoilla nähdään ihmisiä kaikesta laadusta ja mitä enemmin niitä nähdään, sitä paremmin opitaan niiden seassa elämään. Maailma on suuri kirja täynnänsä hyödyllisiä neuoja. Se on peili, joka silmin nähtäwäksi osottaa ihmisten moninaisen muodon ja josta wiisas ennättää sen korkeimman edun tässä elossa, nimittäin ystäwän. Poikani! jos löydät yhden ainoankaan ystäwän elämäsi alla, niin on sinulla sulosin ja pysywäisin onni kädessäsi, jota ei muu, kun kuolema woi kukistaa. Muu onni ja tawarat owat tuhansien tapausten alasia, mutta ystäwätä ei woi kenkään anastaa. Etsi siis matkoillasi saada sinullesi joku ystäwä ja ele katso kalliimmiaki tawaroita suureksi ystäwän rinnalla."

Nuorukainen jätti hywästi isänsä ja lähti matkalle, kulkeusi muutamaan lähimaahan, oleskeli siellä jonkun ajan ja palausi kotia, ennenkun isä luuli hänen missään wielä tutuksikaan tulleen. Kummastellen tätä pikaista paluuta sanoi isä hänelle: "no, poikaseni niinkö palasit pian jällen!" "Isäni, wastasi nuorukainen, sinä sanoit suurimman tarkoituksen matkallani olewan, että löytäisin yhdenkään ystäwän ja nyt olen löytänyt jo kaksiki kymmentä, jotka owat warmaan taattawat, tosiystäwäni."

"Hywinpä kyllä, arweli kauppamies, oletki ystäwiä saanut ja niin wähässä ajassa. Minä itse en ole niin onnellinen ollut. Seitsemän kymmentä ajastaikaa olen elänyt, koetellut onnen ja onnettomuuden waiheita, tullut tuntemaan monta ihmistä, mutta kaikkein niiden seassa ja kaikella sillä pitkällä ajalla ei kun yhden ainuan ystäwän. Ja sinä olet muutaman kuukauden ajalla löytänyt kaksikymmentä! Mutta muistatko wielä, mitä lähtiessäsi sanoin sinulle: ele kiitä ystäwätä, ennenkun hädässä koettelit. Nimiystäwiä löytyy paljo, waan tosiystäwiä ylen harwassa. Nimiystäwät eiwät tiedä, mitä ystäwällä ymmärrettäänkään. He owat sumun kaltaiset aamulla; niinkun sumu pakenee ensimmäisen auringon säteen edestä, niin heki ensimmäisessä hädässä. He kohtelewat yksinkertaista, joka heihin luottaa, niinkun humaltunut mies kannuansa. Niin kauan kun siinä olutta kesti, katseli hän sitä sulosilla silmillä, waan kun se tulee tyhjäksi, hän siitä ei enää huoli, waan luopi pois tyköänsä. Pahoin pelottaa minua, poikani, että ne kaksikymmentä ystäwääsi owat kaikki tämän juopuneen wertasia."

"Wääräsä luulossa olet sinä, isäni, lausui nuorukainen. Tuiki tarkon tiedän, että nämät minun ystäwäni eiwät hyljää minua, jos kuinka tyhjänä, köyhänä ja onnettomana tulisin heidän tykönsä ja heiltä mitä tahansa tarwitseisin."

"No käydään koettelemaan, wastasi isä, minä en usko koettelematonta ystäwää." — "Käydään, käydään," sano poikaki.

Kauppamies teurasti kauriin, pani sen säkkiin ja tahrasi pojan waatteet werellä. Pimiän tullen nosti säkin, jossa teurastettu kauris oli, poikansa selkään ja neuoi häntä, kuinka hänen tulisi käyttää it-

siánsá. Niin láhtiwát ja tuliwat láhinná asuwan luoksi niistá pojan kahdestakymmenestá ystáwástá. Poika kolkutti owelle ja ystáwá awettuansa kysyi syytá táhán myóháiseen etsikkoon. Poika wastasi: "olethan sináki kuullut siitá riidasta, joka on meidán ja sen láhellá asuwan howiherran wálillá. Asken kohtasimma toinen toisen yksináisellá paikalla kaupungissa. Hawattuansa minun julmistui hán ja karkasi wihan wimmassa páálleni, jotta táytyi kaiken woimin warjella itsiáni. Miná wedin miekkani, warotin ja waadein hántá sáástámään henkeánsá, waan hán wimmassaan syóstáytyi wasten paljasta miekaani ja kaatui hengetónná paikalle. Pelkásin kostoa ja turmioa seká itselleni ettá isálleni, jos asia tulisi ilmi, liiatenki kun hán eláá snuressa arwossa kuninkaan tykóná ja on muutenki korkiasta suwusta. Sentáhden otin hánen ruumiinsa ja kannoin tánne. Rukoilen sinua, kátke se niin kauan huoneessasi, ettá lóydán jonkun salasen paikan, johon taitaisin haudata.

"Pieni on huoneeni eláwille, saati kuolleille, wastasi náhtáwásti närkástyksissään ystáwá. Paitsi sitá tietáá jokainen, kuinka eripuraisuudessa olet elányt sen surmatun howiherran kanssa. Jokahinen tuntee myós meidán ystáwyytemme ja kun helposti arwaawatki hánen sinulta surmatuksi ja ruumista ei lóydettáisi muualta, niin tokko ei láhdettáisi sitá tááltáki etsimään. Ei se auttaisi sinua onnettomuudessasi, ettás sihen kietoisit minunki. Ainuan palwelukseen, jonka woin sinulle osottaa, on se, ettá kátken salasuutesi."

Nuorukainen pyysi ja rukoili apua hádássään, mutta turhaan. Hánen hywá ystáwánsá tuli aina kylmemmáksi ja wastukset harwemmaksi, niin ettá hánen wiimein sákkineen táytyi taemmaksi waeltaa. Hán meni toisen ystáwán tykó, joka samalla tawalla kohteli hántá, ja niin káwi hán järjestánsá jokaisen

tykönä niistä kahdestakymmenestä, waan wiimeisestä ei ollut enemmin apua, kun ensimmäisestäkään.

"Joko nyt näet, sanoi kauppamies pojalleen, kuinka wähä on alkonaiseen näköön luotettawa? Kussa on näiden ystäwiesi tosiystäwyys, jota ylistellen kiitit? Heti kuultua hätäsi, raukesi heidän rakkautensa. He owat walkoseksi siwuttuja seiniä, wedettömiä pilwiä, hedelmättömiä puita. Mutta lähdetäänpä nyt minun ainuan ystäwäni luoksi!" Sinne tultuansa kolkutti kauppamies owelle. Ja koska mies sisällä kuuli ystäwänsä äänen, aukasi hän owen ja kysyi sydämellisellä rakkaudella, miksi niin myöhään etsei häntä. Kauppamies jutteli poikansa walhetellun onnettomuuden ja pyysi ystäwänsä kätkemään ruumista.

"Mielellani kätken, jos waikka usiampia, wastasi ystäwä. Eikä mikään pelko elikkä waara taida estää minua kokemasta kaikkia, mitä woin sinun ja poikasi pelasteeksi. Lähde nyt poikanesi, minä saatan teidät maakartanohoni, jossa elättä piilossa ja wapaana kaikista oikeuden etsimisistä."

Kiittäin ystäwätänsä nytkin osotetun jalouden ja rakkautensa puolesta, sanoi kauppamies hänelle: "ei ole mitään hätää; minä olen ainuastaan walhetellut tämän seikan, näyttääkseni yksinkertaiselle helppouskoiselle pojalleni, mikä erotus onki ystäwäin ja ystäwäin wälillä. Hänellä oli kaksikymmentä ystäwää, joidenka luona käwimmä, eikä yksikään olisi auttanut häntä, niinkun sinä minua."

Keino ylösherättää kuolleita,
taikka
täyttä onnellisuutta ei löydy maassa.

(Muualta.)

Kuninkaalta kuoli puolisonsa ja häntä ei woitu millään lohduttaa. Yöt päiwät istui, suri ja itki

hän sen kuolleen ruumiin wieressä, ei syönyt eikä juonut, jotta jo peljättiin hänen itsensäki kohta kuolewan. Niin käytiin ja noudettiin muuan wiisas mies, etteikö hän saisi Kuningasta ylellisestä murehestaan wieroitetuksi. Wiisas tuli ja astui surutupaan Kuninkaan eteen. "Armollinen Kuningas! sanoi hän, ele närkästy, että rohkenen sinua lähestyä suuressa murheessasi. Enkä tule tyhjillä lohdutuksilla waiwaamaan sinua, waan ilmoittamaan, että entinen onnesi on pian jälle palajawa. Pian on puolisosi herájáwá unestaan ja omalla kädellänsä pyhkiwä kyynelet silmistäsi. Toki oudostutki puhettani, mutta minä olen muutamassa wanhassa kirjassa lönnyt aiwan tarkan wälikappaleen, jolla woin jälle heräättää puolisosi. Sihen ei tarwita, kun että kolme täydellisesti onnellista ihmistä kirjoittawat nimensä puolisosi haudalle, niin hän kohta nousee ja on eläwä, kun ennenkin.

"Se pitää kohta tehtämän, sanoi Kuningas, walitse itse ne kolme onnellista, joita tarwitset. Jos he takasin tuowat kalliin puolisoni niin olen itse heidän seassansa neljäntenä täydellisesti onnellisena." Paikalla antoi hän ulos käydä käskyn, että kaikkein, jotka nautitsiwat täyttä onnellisuutta piti löydyttämän itsensä wiisaan tykönä ja antaman nimensä Kuningaspuolison haudalle.

Waiwoin oli tämä käsky maakunnassa julistettu, koska muuan nuori mies juoksi hengästyneenä wiisaan eteen ja sanoi hänelle: "nimeni on Abraham, kirjoita se haudalle ja joudu, sillä aika on tärkki." "Miksikä niin tärkki?" kysyi wiisas. "Siksi, wastasi nuorukainen, että minä rakastan nuorta, ihanaista neitsyttä, täydellisintä Jumalan luotua olentoa. Tämän täydellisyytensä ohessa on hän kuitenki wähä muuttelehtawainen ja epäwakainen luonnostansa; eilen hylkäsi hän minun luotaan, waan kutsui tänäpänä jällen ja nyt

minä juuri tällä hetkellä, olen onnellisin kaikista ihmisistä. Jos wielä huomennaki lienen, sit' en tiedä. Sentähden joudu nimeni kirjoituksessa!" "Sinä olet onnellisin ihmisistä, wastasi wiisas, niinkauan kun se ihana neitsyt sinua rakastaa ja sitte kun hän hylkää sinun, olet kentiesi onnettomin mieleläsi. Mutta hän rakastaa eli hylkää, miten ilma muuttuu. Wähän kummaniaista on siis onnellisuutesi. Kernaammiten, kun sinun onnellisuutesi, rupiaisin wilutaudin alaseksi, joka ehki määräajoillansa palajaa ja jota wasten tiedän olla warusalla. Meni pois nimenesi, se ei kelpaa."

Muutaman päiwän peräsä tuli nuori awiopari wiisaan eteen. He oliwat neljä wuotta hellimmästi toinen toistansa rakastaneet. Moninaiset esteet ja koetukset oliwat he onnellisesti woittaneet ja nyt wihdoin altarin edessä yhdistyneet. He puhuiwat niin ihastuttawasti onnellisuudestaan, että wiisaalla ei ollut mitään wastaan sanomista. Kuitenki sanoi hän täytywänsä koetella, jos sama onnellisuus olisi oikein waka ja kestäwä. "Tämä koetus, sanoi hän, olkoon ei pitkä, eikä waiwaloinen. Menkää yhdeksi wiikoksi ja nautitkaa iloa toinen toisenne kanssa ilman mitään muuta huwitusta ja ypö yksinänne. Itsestänne mahtaa teillä olla kylliksi iloa, ettettä muuta kaipaakaan. Sitte wiikon päästä tulkaa jällen, niin kirjoitan nimenne." — Iloila mieltyiwät tähän kokeesen ja rientiwät kahdenkesken nautitsemaan iloa, jota ei kenkään koko wiikossa olisi hämmentäwä. Missä ihastuksessa, missä riemussa eikö kulunut ensipäiwä! Seuraawa oli jo wähä pensiämpi, kolmantena ikäwyiwät, neljäntenä riitausiwat ja wiidentenä — erkausiwat toinen toisestaan. Wiisas odotti heitä, waan ei kuulunut kumpaakaan.

Wasta mainitun nuoren parikunnan peräsä tuli kaksi köyhännäköistä, erinomaista personaa ja pyysi-

wät tulla kuunneltawaksi. He oliwat weljekset ja wanhin heistä alkoi lausua: "köyhiä olemma me ja alhaisesta säädystä, eikä meillä ole ystäwiä, jotka meitä auttaisiwat. Asumma pienessä kaupungissa, jossa tuskin lähimmäiset naapurimmekaan meitä tuntewat. Sanalla sanottu: emme ole lähellätään onnea, waan jos kuninkaalle kelpaisi auttaa meitä, niin pian puolisonsa herättämiseksi saisi meistä kaksi täysionnellista ihmistä. Sihen ei tarwittaisi muuta, kun että asettaisi weljeni maaherraksi syntymäkaupungissamme ja minulle, joka en pyri kunniasioihin, käskisi rahawoutinsa maksaa sata tuhatta riksiä." "Pian pitää olla anomuksenne täytetty, wastasi wiisas. Minä käyn Kuninkaan puheille ja epäilemättäki antaa hän teille mitä onnellisuudeksenne tarwitsetta. Mutta sitä ennen, sanoi hän sille wanhemmalle weljelle, pitää sinun laittaa minulle kirjallinen todistus joltain, jolla on sata eli tuhatki tuhatta riksiä ja sillä summallansa olisi täydeksi onnellinen." Ja nuoremmalle sanoi hän: "sinun pitää laittaa minulle samanlainen todistus joltain pienen eli suuren kaupungin maaherralta. Sitte olen tekewä, mitä taidan teidänki onnellisuudeksi ja meillä on kolmen kaiwatun siasta neljäki täydesti onnellista ihmistä. Kuninkaan puolison herájäminen tulee niin wälttämättömästi tapahtumaan."

Weljekset mieltyiwät sihen, lupasiwat laittaa todistukset ja pian tulla takasin, waan eiwätpä tulleetkaan. Eiwät löytäneet rikasta, joka ei pyrkinyt rikkaammaksi, eiwätkä maaherraa, joka ei olisi toiwonut päästäksensä waikka Kuninkaaksi. Tainkaltaisilla mutkilla pääsi wiisas monesta muustaki onnellisuuden unekseista, joista yksi toiwoi saada jonkun ihanan maahowin, toinen korkian kunniawiran, kolmas arwomerkin j. n. e. Monen semmoisen hurjan peräsä tuli wihdoin muuan wakainen kelpomies, joka ei toiwonut,

mitänä. "Herra, sanoi tämä kelpomies, iloa ja huwitusta minä yksin rakastan, mutta wiisauden iloa ja huwitusta. Työ, kohtuus ja tytywäisyys owat ne wälikappaleet, joilla wiljelen iloani ja lisään nautintoani. Myös olen nuori, terwe ja melkorikas. Sihen lisäksi on minulla monta ystäwätä, eikä yhtään tiettyä wihamiestä. Waimoni on nuori ja kaunis, jota rakastan sydämestäni ja hän rakastaa minua. Wiisi wuotta olemma jo olleet yksissä ja saanet kaksi kaunista lasta, pojan ja tyttären. Eikö minulla siis ole syytä, pitää itseäni täydesti onnellisena? Synti olisi minulla siitä, jos muuta ajattelisinkaan." "Wissisti on sinulla syytä sihen, wastasi wiisas, ja tunnustaa täytyy, kuoleman minua, jos olisin sinun siassasi, jo wähän pelottawanki." "Aiwan tosi, lausui toinen, tämän elämän nautinnoilla olisi aiwan huono arwo, jos ei niiden loppu toisinaan wähän huolettaisiki." "Oikein sanottu, arweli wiisas, mutta epäilen, että se onnellisuus, jota pelko toisinaan tapaa, ei ole oikein puhdas ja täydellinen." "Kuolematani, sanoi mies, minä wähemmiten kaikista muistelen." "Se sitte on toinen asia, lausui wiisas, mutta koe ystäwäni saada se peräti pois ajatuksestasi ja totuta itsesi uskomaan, ettet koskaan kuole. Sitte tule jällen ja minä kiitollisuudella otan nimesi haudalle kirjoitettawaksi. Nyt siitä ei wielä ole apua kuolleen heräättämiseksi."

Se onnellinen meni ja koki poiswiercittaa kuoleman muiston. Mutta mitä ennemmin hän yritti olla ilman, ettei koskaan muistaisi kuolemata, sitä useimmin tuli se hänen muistoonsa ja mieleensä. Wiimein rupeis kouleman pelko häntä oikein waiwaamaan. Ei hänestä siis ollutkaan takasin tuliata. Kolme kuukautta oli kulunut siitä, kun wiisas ensin alkoi täydestä onnellisia kuulustella. Ja kun ei sillä ajalla ollut ketänä semmoista tawannut, niin epäili

wastakaan tapaawansa. Niin meni Kuninkaan tykö, jonka ensimurhe jo oli niin antaunut, että wiisas rohkeni tunnustaa, epäilewänsä, ei koskaan löytää täysionnellista ihmistä, jonka nimi kelpaisi haudalle. "Mihin, sanoi Kuningas, mihin kaikki se tyhjä waiwasi? Mikset heti kirjoittanut omaa ja jonkun muun kahden wiisasten nimeä haudalle, jos siitä olisit apua toiwonut? Te wiisaat kuitenki aina kehutta ja kerskaatta, ettei muussa, kun wiisauden tutkinnossa ole täyttä onnellisuutta." "Ah, armollinen Kuningas! wastasi wiisas, ne wiisaimmatki meistä owat kuitenki ihmisiä. Usein pettywät omilla, usein toisten luuloilla. Mitä minuun koskee, niin olen kolmekymmentä wuotta etsinyt wiisautta ja onnellisuutta, waan en ole wielä löytänyt kumpaistakaan. "Niinmuodoin, sanoi Kuningas, ei ole yksikään ihminen täydesti onnellinen?" "Ei yksikään, wastasi wiisas, ei yksiainuakaan. Eikä taida'kaan kukaan täällä elossa tulla täydesti onnelliseksi. Sillä kaikki muuttuu ja ilomme lakastuu, kun kukkanen. Se korkia puolisosi, jota suret ja kaipaat, uskoi ihanimman ikänsä alla tämän totuuden. Ylistäin Luojan tahtoa käytti hän tästä wajaawasta elämästä hywäksensä mitä hänelle oli sallittu, ja on nyt mennyt toiseen onnellisempaan, josta, joka sinne kerran tuli, ei enää toiwo takasin. Niin mitä sinäki, korkia Kuningas, häntä sieltä paremmasta elämästä pahempaan toiwoisit. Lakaa suremasta ja tyty Luojan töihin, sillä ei kenkään taida niitä parantaa."

Wisusti miettien tytyiki Kuningas ja kiitti wiisasta waiwoistansa ja neuoistansa. Eikä olisi enää antanutkaan puolisoansa herättää. Tawalliset lohduttajamme, aika, toimet, huwitukset ja uudet huolet lohduttiwat hänenki murheessansa.

HELSINGISSÄ, 1839.

Prântâtty G. O. Waseniuksen tykönä.

Imprimatur. *W. Furuhjelm.*

MEHILÄINEN.

W. 1839. Lokakuulta.

Kuningasten onni.

Kun muuan Bramina Patnassa aamulla läksi ulos huoneestaan, löysi hän owensa edessä kahiloista tehdyn korin, jossa äskensyntynyt poikalapsi makasi. Hän otti lapsen, piti ja kaswatti sitä huolellisesti ja nähtyänsä sen olewan harras-oppisen ja muuten hywäluontoisen antoi sen oppia kaikkia, josta sille miehekši tultuansa mahtaisi jotain etua olla. Lapsi kaswoi miehekši ja plettiin aikaawoittain korkeimpiin kunniasioihin, siksi että hän wiimein tuli Kuninkaan lähimmäksi käskynhaltiaksi: Sitte Kuninkaan kuoltua ja wallanperillistä ei ollen, walittiin hän yksimielisesti Kuninkaan jälkeenseuraajaksi.

Semmoisena hänen kerta oikeutta uutten alammaistensa kanssa pitäessä näki kansan seassa wanhan ukon alinomaa puoleensa katselewan. Kuningas oli hawatsewanansa ilon ja lempeyden kyyneleet ukon silmissä, kun samassa oudonmuotoinen mies astui oikeushuoneesen ja ukko yhtäkkiä karkasi sen päälle kaikella innolla. Hän weti häntä, ehkä toinen teki wastakynttä, Kuninkaan istumen eteen ja sanoi: "Herra! kosta puolestani tälle ilkiälle tähtientutkialle ja kuuntele armostasi minun elämäni laitaa, joka wähän koskee sinuunki. Minä olen isäsi, ehken tähänasti ole uskaltanut ilmoittaa itsiäni pojalle, jonka lapsuudessansa heitin ja jonka rakkautta en ole ansannut. Waan nähdessäni tämän mieron heittiön, jonka tässä wedin eteesi ja joka on syy kaikkeen rikokseeni, en woinut hillitä itsiäni ja enempi salasuuttani kätkeä.

Heti synnyttyä kannoin sinun tämän pettäjän luoksi ja pyysin hänen katsomaan, mitä tulewasta elämästäsi olisi tietäwä. Hän oli tähtiä tutkiwinansa ja piti muuta ilwettä, jost' en ymmärtänyt, kun minkä wiimein sanoi, että poikani ennen neljää kymmentä wuotta olisi onnettomin ihminen koko maassa. Peljäten sitä hirmuista ennustusta katsoin paremmaksi, ettäs kuolisit lapsena, kun kaswaisit ja tulisit onnettomimmaksi kaikista, sentähden laskin sinun koriin ja heitin sen awullisen miehen owelle. Hän ei kuitenkaan antanut sinun kuolla, waan kaswatti. Ne neljäkymmentä wuotta owat kuluneet ja katso! sinä olet et onnettomin, waan onnellisin koko maassa. Sinä olet Kuningas ja rankase nyt tätä konnaa, tätä häwytöntä walhetteliata, tätä ilkiätä ennustajata ja anna isällesi anteeksi, mitä hän sinulle tosin isällisestä helleydestä nuorena teki."

Ennustajan ääneti oleminen ja hämmästys, ukon tosi kiiwaus, hänen surunsa ja ilonsa, kaikki wahwistiwat hänen puheensa totuutta. Eikä Kuningas siitä epäillytkään, waan nousten istumeltansa syleili isäänsä ja sanoi: "lähimmässä siassa Jumalan ja kansani jälkeen kunnioitsen ja rakastan sinua, waan pois se, että rankaseisin tätä tähtien tutkiata. Hänen ennustuksensa, ehkä kuinka kamalalta se kuuluu, on yhtähywin täytetty. Neljänkymmenen wanhana walittiin minä Kuninkaaksi ja sitä on hän ennustanutki. Oholy isäni! jos tietäisit, mikä suuri raja on elämän onnen ja Kuninkaallisen istumen wälillä, niin et kyllä soimaisi'kaan tähtientutkiata ennustuksestaan. Sen kaihilakorin, johon minun pienna laskit, ja Kuninkaanlinnani wälillä ei ole niin suurta erotusta, kun onnellisuuden ja Kuningas-istumen wälillä. Remusat ilot, joita seuraawat mielikarwaus ja tympeys; haikiat sydämen nuhteet, joita toiselle ei saa ilmoittaa'-

kaan; korkia wirka ja inhimillinen heikkous; ei wapautta, ei lepoa missään; monta ylistäjätä, ei yhtään ystäwätä; katso siinä sen onnettomuuden kuwa, johon taiwas on minun määrännyt. Ei kyllin siinä, että tukahutan sydämeni halut Kuninkaan welwollisusten tähden, usein täytyy myös panna wastaan kansani rakkaimmia toiwotuksia, eikä katsoa sitä, jos menetän kansan rakkauden ja tulen wihattawaksi. Minun täytyy waatia ja pakottaa heitä omain etuinsa heittämisellä kartuttamaan yhteistä etua ja järjestystä, jot' ei he oikein tunne ja josta he, sen pahempi, ei paljo huoli'kaan, jos kuinka tuntisiwat. Minun täytyy olla kolkon ja yksiwakaisen, kuni lain; hellän ja lempiän, kuni isän; teräwän kuni miekan, ja mitä miuun ei täydy olla! Wähissä sanottu: minun onneni olisi suurin kumma maailmassa, jota taiwas ei ole salliwa. Ei, sanoi hän, kääntäin päin kansaa, ei lapseni minulla ennen ole mitään onnellisuutta odotellawana, kun näen teidät kaikki hywinä, toimellisina ja onnellisina."

Uskonopin waikutus.

(Muualta.)

Kun kerran Mahomettilainen maanwaltia istui ruoalla, pudotti orja, joka ruokia kantoi, tapaturmasta kuuman wellimaljan hänen päällensä. Wihastuneena katsoi waltia orjaa ja tämä pelwosta wawisten heittäysi hänen jalkohinsa ja kertoi seuraawat sanat Koranista (Mahomettilaisten raamattu). Näin sanoi hän: "Paratiisi on niiden, jotka tukahuttawat wihansa ja hillitsewät itsensä." "Minä en ole wihanen," lausui waltia. Orja luki seuraawan wärsyn: "ja jotka anteeksi antawat niille, kuin owat heille wäärin tehneet."

Waltia katsomatta hänen päällensä sanoi: "minä annan sinulle anteeksi." Wielä lisäsi orja: ja erinomattain rakastaa Jumala niitä, jotka pahan hywällä maksawat. Nyt ojensi waltia leppiästi kätensä orjalle ja lausui: "no olkoon niinki! Nouse ylös; minä lahjoitan sinulle wapauden orjuudestasi ja annan päälliseksi neljä sataa hopiarahaa." Liikutettuna halaili orja hänen jalkojansa ja sanoi: "Oh minun Herrani! sinä olet werrattawa jaloimmaan omenapuuhun; sen warjossa on hywä eläa ja se antaa hedelmänsä wielä sillenki, joka sitä kiwillä nakkelee."

Suuttuu kerran wiisaski.

(Muualta.)

Mahomettiläinen wiisas, Jumalinen mies söi koko paaston ajalla ainuasten kerran päiwässä auringon laskemisen jälkeen, eikä sillonkaan enempätä kun yhden wiinamarjan. Yhtäläiseen tutki hän Jumalan nimeä, töitä ja olentoa ja rukouksissaan oli hän niin kiiwas ja harras, että taiwaan linnut, pitäen häntä muuna kuwana, ei eläwänä ihmisenä, laskeusiwat hänen päällensä. Hänen yksinäinen majansa oli kaikkein onnettomain, lohdutusta kaipaawien, katuwaisten kokouspaikka. Ne, joita tehdyt syntinsä rasitti, mielenlewottomuus waiwasi ja omatunto nuhteli, harwoin tämän wiisaan tykönä lohduttamattomina palasiwat. Kaikillen oli hän nöyrä ja altis, kuunteli ja puhutteli kaikkia kärsiwällisyydellä, eikä ollut wielä kenellenkään suuttunut eli närkästynyt.

Muutamana päiwänä tuli taas mies hänen tykönsä ja sanoi: "pyhä mies! minä olen köyhä ja waiwainen. En sitä kuitenkaan niin surisi, waan kun näen weljeni eräisessä ansatsemattomassa menestyksessä. Kaikissa hänelle onnistaa ja taiwas näyttää

juuri walinneen hänen, heittänceen minun huolenpidostansa. Minä elän wihattuna ja ylenkatsessa, hän yhteisessä arwossa ja rakastettuna. Kunne ikäs käännäme, täytyy kuulla häntä kiitettäwän, ja sen pahempi, täytyy minun itseki toisinaan muiden kanssa ylistellä häntä. Pyhä mies! minä olen onnettomin kaikista ihmisistä. Rukoile edestäni ja lohduta minua.

Tämä walitus oli ensimmäinen, jota se wiisas ilman kanssakärsiwällisyydettä kuunteli. "Pois silmistäni, sinä kelwoton, pakene pois sinä kaiken hywän wihaaja, sanoi hän. Sinä et ole onnellinen, ellet saisi Jumalata itaraksi, weljeäsi onnettomaksi eli muuten pahanelkiseksi ja wihattawaksi. Pois silmistäni! pois!"

Tarina.

(Muualta.)

Kolme akkaa soutiwat kerran myllyltä kotiin. Rupesipa heitä janottamaan. Arweliwat akat, mikä meillä on pakko paljasta wettä juoa, kun meillä jauhosäkkiä weneessä on — kaaetaanpa muuan säkki järween, niin saahaan suurusjuomaa. Yksi kaato jauhoja, toinen souti wenettä, kolmas hämmenti melalla jauhoja sekasin. Eipä wielä tullut hywää juomaa. Jo kaatowat toisen säkin. Samalla tawalla ei siitäkän apua. Wielápä kaatowat kolmannen, että joka akalta meni kaikki jauhot, eikä siitä tullut sen parempaa juomaa. Wiimein sanowat, että jauhot taisi mennä pohjaan ja meniwät yksi toisen perästä jauhoja pohjasta hakemaan. Ja siellä taitawat wielä nytkin olla.

Tarina.

(Muualta.)

Kerran istu wanha mies lammin rannalla ja pesi tuohia. Siitä sattu jalopeura kulkemaan, kysy

mieheltä, mitä hän teki. "Jalopeuran suolia minä tässä pesen," wastasi mies. "No mistä sinä niitä olet saanut?" sano jalopeura. "Ei minussa näihen saajaa ole, nämät owat saamamiehen saamat." Jonka kuultua meni jalopeura pois. Samalla tuli karhu miehen luoksi ja kysyi, mitä hän teki. Karhun suolia pesewänsä, sano mies. "Mistäs niitä olet saanut?" arweli karhu. "En minä niitä saa, wain se on saamamies, joka saapi," sai karhu wastauksesi. Jonka kuultua karhukin meni pois. Sitte tuli susi, joka myös kysyi miehen työstä, jolle mies wastasi, hukan suolia pesewänsä. Hukan wielä kysyttyä niihen saamisesta, sanoi mies, kun eellimmäisillenki, ne saamamiehen, ei itsensä saamia olewan. Kohta senjälkeen joutuwat kaikki yhteen ja alkowat haastaa, mitä kukin oli nähnyt. Jalopeura sanoi nähneensä miehen jalopeuran suolia, karhu karhun ja hukka hukan suolia pesewän, jotka kaikki saamamies oli hänelle saanut. Niin lähtiwät kaikki miehen puheille ja kysyiwät, minkälainen se saamamies on, jos he saisiwat sitä nähä. Mies wastais: ette saa sitä muutoin nähä, kun ette laaji hywää ruokaa yksinäisen tuwan pöyälle ja itte mene salapaikkaan kahtomaan, kun se tulee syömään teän ruokaanne. Wain minä waroitan teitä pitämään waranne, jos se suuttuu syöessään ja alkaa marata. Silloin arwatkaa, että ruoka ei ole hywä ja kahtokaa itte'kin ettettä tule kuoleman omaksi." Nyt lähtiwät miehen luota ja tekiwät niinkuin käsketty oli. Kaikki walmiiksi saatua, jalopeura nousi uunille, sieltä nähäkseen, minkälainen pyytömies syömään tulee. Karhu meni lattian alle, jossa oli suuria rakoja, niistä kahtoaksensa. Hukka nousi orsille päreihin päälle. Samassa tuli kissa, hyppäsi pöyälle, alko syöä ja marata. Karhu joka oli sillan alla, pilkisteli rakoloista. Sattupa

korwa näkymään raosta, jota kissa luuli hiireksi, hyppäsi kiini karhun korwaan. Karhu kiljasi minkä jaksoi, josta kissa säikähti ja ampusi uunin päälle. Jalopeura parka silloin nurinniskoin lattialle. Siinä kissa taas säikähti ja juoksi uunilta pärе'orsille. Sieltä hukka pärеihin kanssa lattialle ja kiitti jokainen, kun pääsi ehyellä turkilla pakoon. Jalopeura suurin ja wäkewin siitä seuruuesta juoksi yhtä kyytiä pois koko meiän maasta ja paras olisi ollut, jos toisetkin olisiwat woineet seurata häntä. Muutta uupuiwat kesken karhu ja hukka ja jäiwät tänne.

Tarina.

(Muualta.)

Waimo muuan piti salaukkoloita, joita oli kolme, yksi Olli ojan takoa, toinen Pekka pellon pientarelta, kolmas Niilo niitun päästä. Ja waimo wihasi sentähden omaa miestänsä. Ja tuumasi kerran yhen salaukkonsa kansa, mitenkä hän saisi miehensä sokiaksi, ettei se olisi aina haittana toisten kanssa yhtä pitäissä. Salaukko sanoi: "mene ja kysy kallion haltialta, kyllä se antaa tieon." Sikia mies, joka kuuli heiän tuumansa ja tiesi waimonsa menewän kysymään, meni eilläpäin ja nousi puuhun, joka oli tihiäoksanen. Ja waimon paikalle jouwuttua, kysyi eriäänellä: "mitä sinulla on asiaa?" — "Läksin tietoa ottamaan, miten saisin mieheni sokiaksi." — "Kyllä sen saat, mutta ompa sinulla kolme salaukkoa, jonkatähen sinä omaa miestäsi wihaat." — "Kaikkipa wuorenhaltia tietäätkin; niin on, niin on asia," sanoi waimo. — "Noh mene nyt kotiisi ja keitä hywin makia maitowelli, anna sitä miehesi syöä, niin hän kohta tulee sokiaksi." Waimo lähti kotiin menemään. Mies kohta alas puusta ja läksi toista

tietä. Niin oli ennen kotona, kuin waimo, eikä ollut tietäwänään koko asiasta, waan sanoi wähän ajan päästä: "kuuleppas waimoseni, mitään minä saisin syöä puolipäiwäseksi!" "Wuota minä keitän maitowelliä", sanoi waimo, johon ukko oli hywin tytywäinen. Sai welli walmiiksi. Rupes ukko syömään ja alko kohta walittaa, että hänen silmänsä tuntuu kipiältä ja hieroo niitä käsillään. Waimo sanoi: "kah mikäs niillä nyt on, terweethän ne owat tähän asti olleet." Ennen kun ukko oli päässyt syömästä, niin oli jo olewinaan uppoſokia, eikä nähnyt poislähtiä pöyän luota ilman saattamata. Nyt alko waimolla hywä elämä, kun ei ukosta ollut pelkoa. Kului wähän aikaa, kun laahtunaika joutu. Mies tuumaa waimolleen, mistä laahtari saahaan. Waimo sanoi: "annas minä käyn Ollin ojan takoa, kyllä se osaa laahata." "No käy!" sanoi mies. Olli tulee ja härkä tuoaan tupaan. Ukko haki kirweestä, jolla härkää päähän lyöä. "Anna Olli näkewä mies lyöpi!" sanoi waimo. "Itte isken härkääni, wanhaa waiwani näköä," arweli ukko ja samassa löi Ollia ohtaan, joka nuorasta piti härkää. "Woi, woi! kun löit Ollia ja tuohon tapot miehen," huusi waimo. "Eihän sokia mistä tieä," sanoi mies ja laittiwat Ollin raaon lattian alle. "Mistäs nyt laahtari saahaan?" arweli ukko. "Minä käyn Pekan pellon pientarelta, kyllä se sen tappaa," sanoi waimo. — "Käy, käy, eukko kulta!" — Pekka tulee, ukko taas panee Pekan härkää pitämään ja käkee iskeä wanhaa waiwan näköänsä. Akka kieltää iskemästä, waan ei tullut apua. Ukko otti kirween käteensä ja iski Pekkaa ohtaan. Jopa sekin kuoli. Taas akalle hätä käteen, kun Pekankin tappo. "Eihän sokia mistä tieä, sanoi mies, käypikö se ihmiseen taikka härkään." Mikäs nyt tuumaksi — ei kun Niiloa niityn päästä hakemaan,

joka kohta joutu paikalle. Ei ukko wielákán antanut Niilon hárkáá lyóá, waan pani nuoraa pitámáán. Waimo kyllá sanoi: "anna Niilo nákewá mies iskee, ethán siná náe," johon ukko waan wirkko: "itte isken hárkáání, wanhaa waiwani nákóá," ja anto samassa Niilolle semmosen kolauksen ohtaan, ettei enáá toista tarwinnut. Waiwo parkasi: "noh, jopaan siná Niilonkin tapot ja tahto ukkoansa lyóá, joka kuitenkin jái siltáán. Ei muuta taas, kun raato lattian alle ja hárká wietin pois. Kohta sattu tulemaan mies, joka laulain káweli kyliá myóten. Tállen alko ukko tuumata, jos hán ottais ja kantais miehenraaon láhellá olewaan jokeen, niin hywán maksen sais. "Miksei," sanoi laulaja. Samassa nostettiin raato ylós lattian alta, jonka laulaja otti selkáánsá ja kanto jokeen. Sillá aikaa nostiwat toisen taas lattian páálle. "Noh, jokos weit raaon jokeen?" sanoi ukko. "Jo kyllá," wastasi laulaja. Ukko alko kopeloia: "táállápáán se wielá on; miks siná minua narraat sokiata miestá!" Kun silloin sieppasi laulaja raaon selkáánsá ja wei aikakyytiá jokeen. Jo laulajan láhettyá nostiwat kolmannen. Kun sitte tuli palkkaansa kysymáán, arweli ukko: "no jokos nyt toki sait sen wiejyksi?" "Sinne miná sen wein, jos hán siellá pysyneen," sanoi laulaja. Ukko taas alko hapuroia ja sano "táállápá se wielákin on, kun toki kehtaat narrata niin kauan wanhaa nákemátóntá miestá ja tuota et wie pois, kyllá miná palkkasi maksaisin." "Sekós pahus sitá aina takasin tuopi!" sanoi laulaja ja kaappasi raaon selkáánsá. Alas taas mennä sen kanssa joelle. Ukko sanoi waimolleen: "juokse'paan siná kahtomaan, warsinko se niitá jokeen wiekáán, wai mehtáán muunne heittáá." Waimo kááráśi wanhan lakanan pááhánsá ja juoksi nurmia myóten kahtomaan. Laulaja náki lakanapáisen nurmia

juoksewan, ajoi jälestá ja wiskasi senkin jokeen, luullen taas kuolluen takasin juoksewan. Meni sitte ukon luoksi. "Noh, jokos nyt sait raaon jokeen?" "Jo sain, wastasi laulaja, mutta yritti wielákin tulla takasin lakana korwissa. Waan juoksinpa minákin jálestá, sain kiini ja annoin sille aika tuiskosen jokeen takasin. Samalla tuli ukkokin nákewáksi ja maksoi hywán palkan laulajalle hánen suuresta waiwastansa.

Tarina.

(Muualta.)

Matti niminen joutomies piti yhtá tuumaa talon emánnán kanssa, waikka mies wielá eli. Isántá joka tiesi heián yhteytensá, warusti muutamana páiwánná tulla kotiin juuri sillá ajalla, jolla luuli Matin olewan waimonsa luona, kuin oliki. Waimo oli paistanut piirakkaita Matille, waan sattu itte pois olemaan, eiká náhnyt miestánsi kotiin tulewan. Mies tulee tupaan, táállápá Matti pöyán páássá piirakkaita syömássá. Mies suutuksissansa otti ja löi Mattia pááhán niin kowasti, että hán kuoli. Pani sitte warin piiroon Matille suuhun ja meni jálle ulkotöillensá. Wáhán ajan perástá tuli emántá tupaan, náki Matin kuolleeksi ja ihmetteli, kuinka hán oli niin kiiwasti syönyt, että lákáhtyi. Ei hánellá ollut muuta aikaa tuumata, kun kantaa Matin raato porstualoukkoon, siksikun sais paremman tilaisuuen muualle korjata. Kohta joutu isántákin kotiin ja arwasi, että raato mahtaa olla porstuan loukossa. Teki hán táhellisen asian, sieltá jotain hakeaksensa, mutta waimo sanoi, ettei se kalu, jota haki, ollut siellá. Waan mies ei totellut waimon kieltoa, jonkatáhen waimon piti ilmottaa kátköpaikkansa. Hán sanoi ukollensa: "minná kannoin sinne Matin raaon, joka tuli sinun

pois ollessasi meille ja jäi yksin tupaan. Oli hän warkahin syönyt piiroita ja lähähtynyt niihin. Mies otti Matin raaon loukosta, pani sen naapurin talon warsan selkään, joka sattu pihalla olemaan, sitä wähän kiini, että se pysy selässä, alas siitä warsa laukata kotiin. Naapurin mies, joka sattu olemaan pihalla, huutaa: "Matti! Matti! elä warsan selkää katkasee!" Kun Matti ei totellut, niin warusti pitkän seipään käteensä, juoksi wastaan ja anto Matille semmoisen kolauksen, että se putos kuollunna maahan warsan selästä. Tässä kuoli Matti parka jo toisen kerran. Tästäkäs hätä tappajalle. Hän otti ja kanto Matin raaon lähellä olewalle rannalle ja pani weneesen istumaan, airot käsiin, piipun hampaisiin, tulipakkulan piipun päälle, niin työnti ulos rannalta ja tuuli wei hänen yli selän, jossa sattu nuotanwetäjät juuri wetämään nuottansa. Matti tulee kohti, apajamiehet huutawat jo Matin etäällä tullessa: "Matti! Matti! elä tule apajan päälle!" Waan Matti ei ollut tästä millääkän, wain tulee juuri apajan päälle ja sattu suoraan tulemaan kahen weneen wäliin, jotka jo oliwat yhistyneet yhteen. Tässä anto nuottamiehet Matille semmoisen pamauksen, että täyty Matin kuolla kolmannen kerran, jossa hänen raatonsa kukaties taiettiin järween wiskata. Sihen wasta loppu Matin elämä.

Graeca sunt; non leguntur.

Kajaanista 3 Heinäkuuta 1839.

R. W. Wähällä oli wiime Toukokuun alussa lähetetty kirjasi jäädä iäti wastamatta. Sillä samana Heluntaipäiwänä, jona olin itseki hukkua, katosi kirjasiki lakkaristani. Muuta puolluspuhetta ei siis tarwinne'kaan tämä myöhänen wastaukseni, jonka tähden

alan suorastaan selwitellä syitä wähän muista eritapaseen Suomen kirjotuslaatuuni, josta mainitussa kirjassasi mainitset.

Esinnä sanoit oudostelewasi, etkä tietäwäsi, minkä tähden kirjotan ottawi, menewi, katsewi j. n. e., enkä tawallisemmalla laadulla: ottaapi, meneepi, katseleepi j. n. e. — Itsekullaki Suomen kielen Lausukalla (Verbum) pidämmä olewan 8 Tapaa (Modus), niinkun siitä asiasta 1837 Mehiläisen Lokakuun osassa koimma lawiammalti kertoa. Näillä Lausukkain Tawoilla on sitte jokaisella oma erityinen Wartensa (Radix), niinkun siitäki on mainitun wuosikerran Marraskuullisessa osassa kerrottu. Kunki Tawan Warresta saadaan Kohdat eli Siat (Personae) samassa Tawassa, sillä että Warteen liitetään omituiset päätteensä, kohdallisissa Tawoissa nimittäin. Warsikohta Lausuntaja Arwelotapain Yksikössä (3:tia Sing. Praesent. Indicat. et Conjunct.) todenmukasimmasti alkuansa sai eripäätteensä -hi (-he), niinkun Arwelotawassa wieläki usein sanotaan: ottanehe, menehe, katsellehe, sen sijaan kun toisin kuuluwat: ottance, ottanevi, ottancevi, ottanepi, ottanoo, ottanoovi, ottanoopi j. n. e. Tämä pääte -hi (-he) on yhtä sanaa, kun mikä nyt sanotaan: hän, hän. Mutta waikka onki Arwelotawassa mainittu pääte wielä sillänsäki tawattawa, niin sitä Lausuntatawassa ei kuitenkaan enää nähdä muuttumattomana. Luasuntatawassa on *h* taikka kadonnut ja *i* eli *e* yhteenjuossut edellisen äänikkeen kanssa (ottaa), taikka on *h* muuttunut joksi toiseksi *v*, *p* (ottavi, ottapi). Wiron kielessä on se muuttunut kerakkeeksi *b*. Näin näistä *v*, *p*, *b* arwellessamme luulemma kaiketi'ki, että *h* paremmin on taitanut muuttua kerakkeksi *v*, kun kerakkeiksi *p*, *b*. Eikä ole sen juuri tarwianut suorastaan muuttua'kaan, waan on tainnut ensin kadota

edellisen äänikkeen ja seuraawan *i* wälillä, joita sitte kuitenki on pantu *v* erottamaan, etteiwät juoksisi kaksi äänikkeeksi, samate kun sanoissa koan, oluen j. n. e. *v* usein työnnetään äänikettenwäliin, jotta kuuluwat kovan, oluven j. n. e. Samalla tawalla on *h* Nimukkoihin liitetyissä päätteissä monella tawalla muuttunut, jotta sanotaan esimerkiksi: poikoahan, poikoaan, poikoavav, poikoasa, poikoansa j. n. e. Wielä seki asia on muistettawa, että Monikkoluwussa *v* aina on pysywä ja yleheńsä tawallinen, niinkun sanotaan ottavat, menevät, katselevat j. n. e. ja että Tehtäwän Muodon Mainintatawan Menewässä Ajassa (Praes. & Futur. Particip. Activ.) on *v* tawallisempi kun *p*, taikka katseleva tawallisempi kun katselepa. Ja koska sanotaan yhdellä äänikkeellä ottava, katseleva, niin pidämmä mukasempana myös yhdellä äänikkeellä sanoa ottavi, katselevi, jolla tawalla enimmästi kunluwatki Wen. Karjalassa, niinkun edellä luettawaa selitystämme myöten emme tiedä'kään, mistä sihen se toinen äänikі olisi tulewa, muusta kun pilauneesta kielitawasta. — Ne nyt owat mainittawimmia syitä sihen kirjotuslaatuumme ja muita taitaisi löytyä.

Toiseksi kysyt, minkätähden tänä wuonna olen ruwennut kirjottamaan: ele, ellös, elköön j. n. e., koska tawallisemmasti kirjotetaan: älä,ällös j. n. e. Tätä kysymystäsi sopii wastata toisella: minkätähden on sanaa ele, ellös, jolla tawalla sitä toisessa puolessa Suomenmaata wieläki äännetään, ruwettu kirjottamaan älä,ällös? Eikö se epäilemättäki ole yhtä rotua, kun Lausukkatapanen Wälikkäsana en, et, ei, emme j. n. e.? Lausukoista elän, pidän j. n. e. johdetuita ei sanota elälen, pitälen, waikka *ä* oli itsessä Päälausukassa, waan sanotaan elelen, pitelen, elele, elellös, elelköön j. n. e. Niin miksi sitte tässä johdesanassa *e* wasten yhteistä lakia muutettaisi äänik-

keeksi *ä*? Niin luulemma, että sanat älä, ällös j. n. e. owat alkuansa äkkinäisiltä kirjottajilta kirjohin tulleet ja kirjoista Hämeessä, Uudella maalla ja osittain muuallaki kielehen ruwenneet.

Kolmanneksi arwelet parempi olewan wanhalla tawalla kirjottaa *kuin* eikä *kun* (*kuni*). Näistä sanoista olen jo ennen (Kesäkuun lopulla 1836) ajatukseni sanonut ja wasta nyt koksaan samassa paikassa jo edellisestäki sanasta *ele*, *ellös* kirjottaneeni. *Kuin* (*kuinka*) on Jaksintasia (Instructiv.) sanasta *ku* Monikkoluwussa, Wälikkäsanan tapaan (adverbialiter) käytetty; *kun* Hallinta- (Genitiv.) eli Jaksintasia Yksikössä enimmästi Sidesanan (Conjunctio) tawalla käytettäwä; *kuni* muu samasta sanasta johdettu Wälikkä. Mutta ei ainoasti kirjoissa, myös kansanki puheessa, ehk' ei kuitenkaan kaikin paikoin, käytetään sanaa *kuin* niiden toistenki siasta. Sopimattomasti sanotaan paikoin esimerk. sen saapi sanottuansa, kuin on ilman oltuansa (pitäis olla: kun on i. o.); kuin mun tuttuni tulisi (p. o. kun mun t. t.); parempi jäömä, kuin uupuma (p. o. kun uup.)—

Neljänneksi katsoisit sopiwammaksi kirjottaa Wajantasian (Caritivus) yhdellä kun, kahdella t:llä, s. o. sopiwammaksi kirjottaa hewosetta, leiwätä, tanhuata j. n. e. kun hewosetta, leiwättä, tanhuatta. — Tätä Siaa ääntäwät Suomalaiset paikoin yhdellä, paikoin kahdella t:ellä. Jälkimmäistä tapaa katsoma paremmaksi, ehkä kyllä onki edellinen kirjoissa tawallisempi. Kahdesta syystä on se parempi. 1:ksi, kun Wajantasiaa kaksos t:llä kirjotetaan, niin se joka sanassa on helposti Kohdintasiasta (Insinitiv.) erotettu. 2:ksi tulee kielenoppinen johto keraketten k, p, t katoamisesta eli muuttumisesta umpinaisten tawuutten edellä selwemmäksi. Sanot sen alkuperäisin kuuluneen hewosettaka, leiwättäkä ja siitä sitte loppu-

äänikkeen poisjäämällä ei tainneen tulla kun hevoseta', leivätä' ja teratteen k puoli h:ksi (') muutamalla hevoseta', leivätä'. Taisi kyllä niinki tapahtua, mutta kun kuitenki loppuäänike ja edellinen k olwat menewiä, niin mielestämme tekiwät paremmin, jotka antowat ne suorastaan menná, että tuli jäämään ainoastaan hevoseta, leivätä. Sillä woittiwat wielä senki, etteiwät enää tulleet niistä johdetuissa Mainikoissa (Adjectiv.) hämmennystä tekemään, semmoisissa nimittäin, kun hevoseton, leivätön (alk. hevosettoma, leivättömä.

Wiidennekſi oudoksut sanoja mikäli, kukali j. n. e., jonkalaisia wälistä sanot tawanneesi. Outoja lienewätti paitsi Karjalassa, jossa kyllä owat tuttuja. Sanotaanpa sanalaskussati: Sikäli wesa wäetsen, kukali itse kanto kaswo. Ei haittaisi, waan olisi ehkä woitoksi kielellemme, jos tulisiwat muuallenki tutuiksi, koska siewemmästi ja yhdellä sanalla toimittawat, mitä muuten pitäisi kahdella eli usiammalla. Esimerkiksi edellinen sanalasku pitäis muuten sanottaa: sitä myöten wesa wäeksen, kuta myöten k. k. Arwelisimma niiden ennen olleen warsinaisia Sioja (Casus), waan jotka myöhemmin oikiasta alkuperäsestä arwostansa aleniwat Wälisanain tawalla käytettäwiksi. Semmoisia owat nykyään jo mainitut mikäli, sikäli, kukali ynnä monein muiden, niink. täkäli, tuokali, toisäkkali, peräkkäli, loitokkali, muuakkali, vierekkäli, metsäkkäli j. n. e.

Kuudennekſi muistutat wieraskielisistä nimistä, semmoisista, kun Korintho, Heirodoto, Aleksandro, Theisei, Atrei, Lykaaona, Atheina j. n. e. ja tahtoisit niitä kirjotettawaksi Korinthi, Herodoti, Aleksanderi, Theseys, Atreys, Lykaoni, Atheni j. n. e. Kyllä niin miks eiwät olisi'ki somemmat silmän nähdä, liiatenki sen silmän, joka niitä on tottunut

Ruotsin kielellä melkein samalla tawalla kirjotettawaksi näkemään. Mutta jos Ruotsalainen kielensä luonnon mukaan usiammissa wieraissa sanoissa poisheittää wiimeisen äänikkeen ja sitä seuraawan kerakkeen, niin pitääkö sentähden Suomalaisenki ne poisheittää ja, koska kielen luonto ei suatse jollai kerakkeella päätywätä sanaa, antaa sille peräti uusi äänike päätteeksi? Eikö ainaki ja epäilemättä ole parempi päättää sana sillä alkuperäsellä äänikkeellänsä? Mutta tämä Ruotsin mukaileminen on nykyään niin wallassaan, ettäpä kirjoittawat Romi-ki, eikä Roma (oikeemmin: Rooma), jolla tawalla Latinalaiset. Paremmin luontoansa seuraawa näyttää kielemme ennen olleen, esimerk. sihen aikaan, kuna sanat aluna, hamina, sirkilä, herra, lato, leiona, telta, rantu, tina, lakana, saha, Simona, Salomo, Jonas (Jonaan), Lukas, (-kaan), Kaarlo, Vilppu, ynnä moninaisten muiden, tuliwat kieleen otetuksi. Nykyiset ihmiset niiden siasta olisiwat tehneet aaluni, hamni, sirkkeli, herri, laata, leioni, tälti, ranti, tenni, laakani, sooki, Siimoni, Salomoni, Jonas (Jonaksen), Kaarli, Vilippi j. n. e. Waan kummatka ompi luontewammat? — Greikalaisten ja Latinalaisten nimien suomentamisessa olemma aina kokeneet erottaa warren itse päätteestä. Warren olemma miten mahdollinen sisällänsä pitäneet, waan päätteen, joka alkukielissänsä oli Greikalainen eli Latinalainen, olemma Suomen kielessä tehneet Suomalaiseksi, kuitenki aina niin likipitäin alkukielistä päätettä, kun mahdollinen. (Eisää toiste.)

HELSINGISSÄ, 1839.

Prántátty G. O. Waseniuksen tykönä.

Imprimatur. *W. Furuhjelm.*

MEHILÄINEN.

W. 1839. Marraskuulta.

Graeca sunt; non leguntur.

(Lisää Lokakuun ofaan.)

Sillä tawalla *Κορινθος, -θου, -θῳ, -θον* Suom. Korintho, -thon, -tholle, -thoa, eikä Korinthos, -thoksen, -thokselle, -thosta eli Korinthi, -thin, -thille, -thia; *Ατρευς, -ρεως, -ρει, -ρεα* Suom. Atrei, -rein (-reen), -reille (reelle), -reita (-reeta), eikä Atreys, -ksen, -kselle, -stä; *Σολων, -λωνος, -λωνι, -λωνα* Suom. Solouna (Soluona), -nan, -nalle, -naa (-nata), eikä Soloni, -nin, -nille, -nia; *Μεδων, -δοντος, -δοντι, -δοντα,* Suom. Medonta, -tan, -talle, -taa eikä Medoni, -nin, -nille, -nia; *Αιας, -ντος* (Ajax, ācis), Suom. Aianta l. Aiaaka eikä Aiasi eli Aiaksi, (Aijasi, Aijaksi). Sama laki lienee ehkä muissaki wieraskielisissä nimissä seurattawa, jonka siwussa, kun kirjotetaanki monessa kielessä sanat toisin, äännetään toisin, eikö sopisi niitä Suomeksi ääntänsä myöten kirjottaa, wähä niiden wieraskielisestä kirjotuslaadustansa huolien. Niin owat Wenäjän kielessä tawaksi ottaneet ja luulemma heidän siinä oikein tehneen. Niin tulisi meidänki kielessä kirjotettawaksi: Russo, Bolo, Lafonteeni, Mopertyi, Lavosieeri, Didero, Harvei, Kuki, Dreideni j. n. e., eikä Rousseau, Boileau, Lafontaine, Maupertuis, Lavoisier, Diderot, Harvey, Cook, Dryden. Samalla tawalla: Lesteri, Darbi, Norritsa, Skarboro, Järsi, Dublina, Konnahti, Sleigo, Breitona, Mursia, Vilvao, Bordo, Niäyri, Illi, Mörthi, Kaljari, Redsio, Perudsa,

Tsivita, (Zivita) j. n. e., eikå Leicester, Derby, Norwich, Scarborough, Jersey, Dublin, Connaught, Sligo, Brighton, Murcia, Bilbao, Bordeaux, Nièvre, Isle, Meurthe, Cagliari, Reggio, Perugia, Civita. Tåstå asiasta kyllå woiki kahda'puolin miettiå, mutta luulemma sillå puolella, joka tahtoo niitå ååntånså myöten kirjotettawaksi, parempia syitå eli perustuksia löytywån. Ainaki on kowin tarpeellinen asia, että se, joka esimerkiksi alkaa maista Suomeksi tietoja kirjottaa, jossa paljo kohtaa wieraskielisiå nimiå, ennen ruwettuansa työhön, ajattelee ja asettaa wissit johdot eteenså, joiden jålkeen suomentaa mainituita nimiå. Passowi on Greikalaisen Sanakirjansa (4. Uudistus, Leipsigisså 1831) lopulla, alkain siw. 43, tutkistellut, kuinka Greikalaisissa sanoissa 2, 3 eli 4 keraketta taitawat yhtyå, alussa, keskellå eli lopulla sanaa; samanlainen tutkinto pitåisi Suomenki kielen kanssa toimitettaman, eikå sitte wieraskielisissåkåån sanoissa, kun niitå Suomeksi kirjotetaan, usiampia kerakkeita perätysten pantaman, kun mitkå Suomalainen woi ååntåå perätysten, ilman wålinåistå åånikettå.

Seitsemänneksi mainitset puhetlaatua wastoin kirjottawani Sihen, koska pitåisi kirjottaa Siihen. Puhetlaatu tåsså sanassa on epåwakainen, toiset sanowat Siihen eli Siehen, toiset Sihen. Tållå jålkimmåisellå tawalla sanotaan syntymåpaikoillaniki ja muualla Uudella maalla. Näyttåå, kun pitåisi sanasta *se* Yhdyntåsiassa (Dativ. inferior) oikuutta myöten sanottaman Sehen, josta kuitenki puhe'tapa on muuttanut edellisen *e*:n *i*:ksi, samatekun usiammassa muussa Siassa tåstå sanasta mainittu *e* on *i*:ksi (ei *ii*:ksi eikå *ie*:ksi) muuttunut. Että tåsså kirjotuslaadussa olen Kielenopin, enkå niin syntymåpaikkani puhe'tapaa puoltawa, arwaat sanomattaki. Jålkimmåistå en tah-

do koskaan tawallisuutta wastoin puoltaa, paitsi sillon, koska sillä itsestänsä on Kielenopillinen oikuus. Enkä aina sillonkaan, waan kirjotan muiden mukaan esimerkiksi parempi, kovempi, matalampi ja niin kaikki muutki sanat werrattawassa arwossa (Comparativus), waikka syntymäpaikoillani sanotaan oikeemmin Kielenopin mukaan parempa, kovempa, matalampa, pienempä, wähäsempä j. n. e.

Oli niitä wielä muitaki muistutuksia sinulla kirjotuslaadustani, waan joihin nyt en kerkiä wastaamaan, ja toiset niistä oliwat semmoisia, ettei paljo sowi'kaan wastata, sillä

Causa patrocinio non bona pejor erit;
taikka
Pah' on paha itsestänsä,
Wiel' on puoltaen pahempi.

Muoniosta 2 p. Tammikuuta 1838.

H. W. Tässä lähetän sinulle sen ennenluwatun arweluni Suomen nimestä. Minkä weroseksi näyttänee sinusta, sit' en teidä. En sitä muuna anna'kaan, kun arweluna, ja semmoisena käyttää kehnompiki. Omassa tahdossasi olkoon, panna se Mehiläiseen eli antaa sillänsä olla. Wai kuinka — tuleeko Mehiläisesi tänä wuonna ollenkaan ilmi? Niin täällä elämmä, kun sätissä, mitään tietämättä, mitä muualla maailmassa tapathuu, kosk' ei meillä ole minkäänlaisia awisoja eli sanomia. Saas nähdä jos täksikään wuodeksi saamma. Ei nämä kylälliseni tahdo suostua yhteisenkään otantaan, eikä olisi mulla yksin waraa pitää, jos ehki Suomalaiset. Postinkulkuki täällä on niin epäperänen ja monen mutkan alanen, ettei siitä ole paljo mitään. — — — —

* * *

Miksi kutsutaan kotimaatamme Suomeksi?

Olleekohan se niin tärkin tarpeellinen tietää syytä kunki maan nimitykseen, koska nimi waan osottaa erotuksen paikkakuntien wälillä toisistansa? — Jos kuiten nimityksestä löyttäisi joku historiallinen oswiitto, niin siinä se ei olisi wähästä arwosta. Kotimaamme nimestä Suomi on kauan, monelta ja monella tawalla arwailtu. Niin on joku muistaakseni arwaillu Suomen saaneen nimensä kalain suomuista, joista täällä järwet muinoseen owat olleet rikkaat, ja niin osaillu Suomu-maa, josta sitte Suomen-maa. Toinen on muistellu sen luontoalaa, että on soinen, ja tawotellu sitä asukastensa suhten kutsutuksi Suomiehen-maaksi, josta taas tuli Suomenmaa. Mehiläisessä luettua Suomen syntyä (Mehil. 1836, Tammik.) ja kuwailtua Suomen nimitysen alkua et kyllä itsekään pidä muuna kun mielitapailemana, senwerosena, kun entisetki tapailemat Suomen nimestä. Kuinka kunki osaama lie oikea ja keskeä arwattu, sitä mie tok en tuominne, waan edestuon omani, jos ei yhtä warman, kuiten monen mielestä kenties yhtä epäalasen mietteheni mainitusta nimityksestä. En siis luule'kaan kotimaatamme niistä jo arwelluista syistä nimitetyksi, waan seuraawalla tawalla nykysen nimensä saaneen:

Nykyjään kaikki uskowat, esi-isäimme eli Suomalaisten ei olewan Suomen alkuasukkaita, waan tänne muualta tulleen, kuin myöski, että Lappalaiset sitä ennen asuskeliwat yli koko Suomen maan, siksikun maahan tulewilta Suomalaisilta karkotettiin pohjaista kohden "Lapin laajoille saloille," kuissa nytki wielä heitä on monet kylät Ruotsin, Wenäjän, Ruidan ja Suomen hallitusten alla. Uskottawasti oli Lappalaisilla jo Suomessa asuessansa nykyinen

niin hywin kansan, kun asuntomaanki nimensä. Lappalaiset keskessänsi eiwät rakasta Lapin nimeä, waan on heillä omat nimensä Same, Sabme, Lappalainen; Same-ednam, Lapinmaa; Same-ulmnits, Lapin kansa; Same-Olma, Lapin mies; Samenissun, Lapin waimo. Nyt on kysymykseni: eiwätkö Suomalaiset s. o. Hämäläiset, Sawolaiset, Karjalaiset, Kainulaiset saattaneet yhtä hywin ottaa maan entisen nimen, kun anastiwat itsen maanki? Arwattawasti kutsuiwat he maata, koska se wielä oli Lappalaisten hallussa, Saamekki eli Saamen maakki, sillä niin nimittiwät Lappalaiset sitä. Kun sitte joku osa esi-isistämme muuttautu maahan asumaan, niin sanoiwat itsensä, sekä muut sanoiwat heitä Saamessa asuwan. Tämä Saamen nimitys saatto sitte jyrkemmän Karjalaisen kielen tapaan pian muuttua Soamekki ja nykyjään tawallisekki Suomekki. Torneus*) sanoo Lappalaisten ottaneen Samen nimensä Suomalaisilta, mutta uskottawampi on wastahakaan tapahtuneen ja Suomalaisten Suomen nimensä Lappalaisilta ynnä maan kanssa perineen. Eli emme usko Lappalaisilta tätä nimeä saadukki, niin on se jostain ainaki saatu. Toiwatko Suomalaiset sen matkassaan, entisen asuntomaan nimensä uudelle antaen? Mutta missä olisi se maa sillä nimellä ollu?**)

*) Prosten o. Kyrkoh. i Torneå, Mag. J. Tornei beskrifn. öfwer Torneå och Kemi Lappmark, förf. 1672, pag. 6.

**) Ei kyllä missään. — Epäilemättä on Suomalainen joku myöhäsempi nimitys kansallemme. Esi-isiämme muinastiroissa sillä nimellä ei tunneta missään. Wenäjän Karjalan asukkaat, ehkä puhuwat selwää Suomen kieltä, eiwät kuitenkaan sano puhuwansa Suomen, waan Karjalan kieltä, eiwätkä nimitä itsiänsä Suomalaisiksi waan Karjalaisiksi. Myös Suomen maan sisässä on paikkoja, joita erittäin nimitetään Suomen niemeksi, Suomelaksi j. n. e., ja jotka näyttäwät todistawan, että niinä aikoina, joina semmoiset nimet saiwat alkunsa,

Niin on ajatukſeni Suomen nimitykſestä, että luulen uskottawimmasti ſen olewan jättöperintöä entiſeltä maasta paenneelta Same-ſuwulta ſ. o. Lappalaiſilta.

Jos nyt joku kyſyy miksi Same-kanſaa nykyjään kutſutaan Lappalaiſiksi, niin täytyy wastata, ettän tiedä, eli että eſi-iſämme, kun ottiwat heiltä entiſen wanhan nimenſä, antoiwat tämän uuden ſen ſiaan, koska oliſiwat ilman nimettömäkſi jääneet. Torneus luulee Ruotſin ſanasta "lappa" ſ. o. paikasta, Lapin nimen tulewan, niinkun olis Lapinkanſa muista kokoon paikattu ja arwelee heidän kielenſäki olewan muista kieliſtä yhteenkeräryn. Mutta Suomalaiſille oliwat luultakſemme Lappalaiſet ennen tutut, kun Ruotſalaiſille, ja he kutſuwat heitä wisſin tällä nimellä, *) josta samasta Suomalaiſesta nimityksestä Ruotſalaiſetki lienewät saanet ſananſa Lappe, Lappman, Lappland, Lappmarken.**)

Wiimeiſeksi ſaan ſanoa ajatukſeni, että näyttää, kun oliſi nimi Same, Same-ednam yhtä ſukua Samojedalaisten nimen kanſſa. —je—

Suomen nimitys ei wielä ollut ylehinen koko maalle. Ehkä näitä paikkoja ennemmin, kun uusi Lapin nimi syntyi, juuri nimitettiinki Lappalaisten warſinaiſesta nimestä Same, josta samasta wielä ehki ei Saiman järwiki saanut nimenſä. (Mehil. toimittaja.)

*) Lapin nimen luuliſimma, jos on arwelulle ſiaſſa, tulleen Suomalaiſesta ſanasta loppu, josta *o* ſitte jollain tawalla lie *a*:kſi muuttunut, kun owatki wähä ſukua toinen toiſellenſa äänikkeet *o* ja *a*. Wenäläiſet ſanowat o:lla Лопарь. Kun pakeniki paras oſa kanſasta ulos maasta, niin taittiin niitä, jotka ainaki jäiwät jälille, nimittää loppu-kanſakſi. Muutenki aſuskeliwat eräämaaſa eli loppuääriſſä niitä paikkoja, jotka oliwat aſuttawina. (Mehil. toimittaja.)

**) Katſo: Beſkrifn. öfwer de till Sweriges Krono hörande Lappmarker af Mag. Pehr Högſtröm pag. 56.

Ihmissusista.

Niin Suomalaiset, kun moni muuki kansa maailmassa owat uskoneet — ja osittain uskowat wieläki — että ihmisiä taitaan noidilta eli loihtioilta muuttaa susitsi ja muitsi metsän eläwiksi. Mistä tämä taika, joka jo oli ennen Kristuksen syntymäaikoja woimassa, lienee alkunsa saanut, sitä emme woi oikein arwata. Mahtaa kuitenki ihmisten taipumus, helposti uskoa kaikenlaisia wastaluontosia asioita, olla jona kuna syynä, ja toisena kawalien petturien kehumiset ja jaarituksset mahdistansa. Sillä kun kehuiwat taitawansa kenen tahansa sudeksi panna ja toisinaan uhkasiwatki, ellei heitä mieltänsä myöten hywitelty, niin siitä wähitellen kyllä saatti mainittu usko alkunsa saada. Wielä taisi seki eistää tämän taian eli luulon lewenemistä, että löytyy ja on kaikkina maailman aikoina löytynyt niin monta ihmistä, jotka mielenlaatunsa ja muun elämänsä suhten owat pikemmin sutten ja karhujen, kun ihmisen luontosia. Majuri Lagerwalli Ruotsinkielisen runotarunsa, "Brudskaran," esipuheessa lausuu nähneensä monta semmoista ihmistä, waikk' ei yhtään, joka koko muodollansa olisi sudeksi muutettu. Mutta sanoo monen muun todistaneen, semmoisiaki nähneensä, joiden myös ruumiillinen muoto olisi tullut muutetuksi ja olleen heillä muistimia näistä muutokassusista, niinkun solkia, nypliä eli knappeja ja muita kapineita, jotka näillä muuttumis-ajallansa olisi päällä ollut ja sitte susinaki ollen säilynyt. Semmoisia muutokas-susista saatuja muistimia sanoo pidettäwän monikertaisessa arwossa koska luullaan niiden awulla woitawan ihme'töitä tehdä.

Itse lassa ollen kuulin syntymápaikoillaniki Etelá-Suomessa monasti susiksi muutetuista ihmisistá kerrottawan ja olin sillon kyllá miks'en mináki samassa uskossa, että niin woidaan ihmisiá muuttaa. Wielá muistan, kuinka kerran sytsyllá susi oli muutaman talon lammasnawettaan mennyt ja olis sieltá woitu tappaa, jota ei kuitenkaan hennottu tehdá, koska luultiin ihmissudeksi ja wielápá kutsuttiin nimelláki Jaakoksi. Joku Jaakko niminen mies oli toisesta kylástá sitá ennen tietámättómiin tullut ja hoettiin náin nyt sudeksi muuttuneena kylissá káywán. — Tuoppajárwen seuduilla Wenáján Karjalassa kuulin taasen talwella 1836 mainittawan' eráástá ukosta, joka omin woimin oli talwenajaksi itsensá karhuksi muutellut ja metsássá kewáásen asti ruoatta maannut. Sitáki asiata mainittiin, kun muuta epáilemátóntá totta. Mutta ukko itse oli jo monta wuotta sitte maannut seká talwet että kesátki maan powessa, etten saanut tawata ja itseltánsá kysyá. —

Että kaikki semmoiset luulot ihmisen ruumiillisesta muuttumisesta joksiki muuksi eláwáksi owat aiwan tyhjiá, perättómiá taikoja, sitá ei kyllá tarwinne'kaan álylliselle ihmisille muistuttaa. Owatki jo ajat ja tiedot siksi walistuneet, että niitá ynná monen muun tuhannen kanssa enimmásti pidetáán lasten ja wanhain akkain jaarituksina.

HELSINGISSÁ, 1839.

Prántátty G. O. Waseniuksen tykóná.

Imprimatur. *H. Widenius.*

MEHILÄINEN.

W. 1839. Joulukuulta.

Alkuluomisesta.

Pian kullaki kansalla maailmassa owat tarinansa alkuluomisesta, nimittäin maan ja maailman luomisesta, ihmisten ja muiden sekä hengellisten että hengettömien olentojen ilmaumisesta j.n.e. Kaikki pitäwät yhtä siinä asiassa, että ennen maan luomista, ei ollut muuta, kun joku muodoton tyhjä eli ainetten seko, joka kaikkenaan oli yhdennäöstä, eikä tomen paikka toisestaan erotettu. Indialaiset Aasiassa tarinoiwat pyhinä pidetyissä kirjoissaan, että tämä alkuolento ensin rupesi itsestään ajattelemaan, kuwautui siitä munaksi ja munasta sikesi maailman luoja, Jumala Brahma, joka asetti päällyspuolen munasta taiwaaksi, alapuolen maaksi ja teki sisuksesta ilman ja meren: Meren keskelle kohosi manner ja ympärille nousi raukaseinät. Mantereesta tuli aineita kaikenlaisiin olentohin, joilla ei kuitenkaan ollut henkeä, ennenkun luoja lähetti senki. Ahneus ja murhanhimo alenti ihmisen alkuarwostaan ja lyhenti elämäniän. Henki kuollessa lähtee yhdestä ruumiista toiseen, joko ihmisruumiiseen, muun eläwän, puun, ruohon eli kiwen j.n.e. sitä myöten, kun entisessä ruumiillisessa yhdisteessä tekeytyy otolliseksi paremmaan eli pahempaan uuteen yhdisteesen. — Persialaiset uskoiwat löytywän kaksi luomatonta alkuolentoa, joista toinen, Ormusda nimeltä, oli hywä, toinen Ahrimani paha (k. Mehil. 1836, Histor. s. 96), Näiden alkuolentojen mukaan owat kaikki luodutki hywiä eli pahoja. — Wanhain Egyptiläisten tarinoita myöten loi itse luomaton alkujumala maailman Sanallansa. Sitä ennen oli maailma yhtenä jäänä ja peitetty pimeydeltä. Mutta Sanan henki muuttui ääneksi, ääni tuleksi, joka sekä lämmitti että walasi. Tuli sulatti jään ja kuiwasi osan siitä mantereeksi, waan enin osa jäi kuiwamatta mereksi. Ihmiset oliwat alkuansa puhtaat, ruumiittomat henget, eronneet Luojan hengestä s. t. s. luojan uloshengittä-

mästä kuwauneet. Mutta heidän ylpeytensä ja himonsa, tutkia Jumalain henkiä, joka oli kieltty heille, rangaistiin sillä, että he suljettiin ruumiisin, yhdestä toiseen, niinkun Indialaistenki uskossa. Ja sama rangaistus uhattiin niille, jotka wielä eliwät henkinä alkupuhtaudessaan, jos heki lankeaisiwat. — Greikalaisilla ja Ruomalaisilla oli usiampilaatusia tarinoita alkuluomisesta, waan ne nyt siwumenemmä, ikäskun Ruotsalaisten ja muidenki Germanilaisten kansain tarinat. Shippowais-Indiaanit Pohjais-Amerikassa sanowat maan ennen luomistansa olleen mercnä, eikä sillon muuta eläwätä löytyneen, kun yhden hirwiänsuuren linnun, jolla oli silmänsä tulesta, katsunsa kun ukonleimaus ja siipiensä suhina lentäissä, kun pitkäsen jyrinä. Kun tämä lintu laskihen alas ja tuli merta koskemaan, niin nousi ja kohosi kuiwa maa ylös wedestä ja seisattui wetten päällä. Saman linnun toimesta tuli sitte maalle kaikki, mitä siinä löytyy eläwätä, kaswawata eli muuta ainetta. — Muinais-Suomalaisten uskosta näissä asioissa olemma, ehkä kyllä lyhyeltä, jo maininneet (k. Mehil. s. w. Hist. s. 10). Niitä lisäyksiä ja parannuksia myöten, joita jälestäpäin on koottu, tulisi Kalewalan I Runo, w. 247—315, jossa alkuluomisesta kerrotaan, kuulumaan seuraawalla tawalla:

— — — — — —
Waka wanha Wäinämöinen
Siitä kulki kuusi wuotta,
Seuro seitsemän keseä,
Karehti kaheksan wuotta,
Selwällä meren selällä,
Ulapalla aukialla,
Eessähän wesi wetelä,
Taiwas sininen takana.
Siinä mies meret lukewi,
Uros aallot arwelewi;
Kussa päätänsä kohotti,
Sihen saaria saneli;
Kussa kättä käännällytti,
Sihen niemiä nimesi;
Kussa jalka pohjautu,
Sihen hauat hankkieli;
Kun käwi lähitse maata,
Siinä rantoja rakenti;
Päin pääty maata wasten,
Sihen lähti laittelihen;
Kylin maahan kääntelihen,
Sihen sai siliä ranta;
Jaloin maahan kääntelihen,
Sihen loi lohiapajan.
Niin ulomma uitelekseen,
Seisottu meren selällä,
Luopi luotoja selälle,
Kaswatti salakaria,
Joihin laiwat lasketahan,
Päät menewi kauppamiesten.
Lenti kokko koilta ilman,
Hawukkainen halki taiwon,
Ei oo kokko suurimmia,
Eikä aiwan pienimmiä:
Siipi taiwoa siweli,
Toinen wettä wiepraeli.
Sillä silmät tulta iski,
Suu waleli walkiata.
Lentelewi, liitelewi,
Katselewi, kääntelewi;
Lenti iät, lenti lännet,
Lenti kaikki ilman tuulet,
Lenti luotehen loputen,

Peritellen pohjasilman,
Etsien pesänsioa,
Asummaata arwaellen.
Sillon wanha Wäinämöinen
Keskellä meren seloista,
Kun näki kokon tulewan,
Linnun liian liitelewän,
Luuli päiwän paistawaksi,
Hempehen helottawaksi.
Niin nosti merestä polwen,
Sen pisti kokon pesäksi,
Heinäseksi mättähäksi,
Kulokseksi turpeheksi.
Tuopa kokko kurja lintu
Näki mättähän merellä:
"Oisi tuossa tuores turwe,
Jos tuohon pesäni laain."
Lentelewi, liitelewi,
Päähän polwen laskeuwi,
Hiero heinästä pesänsä,
Kulon päästä kutkutteli;
Niin muni munia kuusi,
Kultamunan seitsemännen.
Hierelewi, hautelewi,
Päätä polwen lämmittäwi;
Siitä wanha Wäinämöinen
Tunsi polwensa palawan,
Jäsenensä lämpiäwän.
Wawahutti polwiansa,
Järkäytti jäseniänsä,
Munat wieräthti wetehen,
Meren aaltohon ajaksen.
Sano wanha Wäinämöinen:
"Kokko rukka, kurja lintu!
Jo munat wetehen wieri,
Karskahti meren karihin."
Katselewi, kääntelewi,
Jo oli muuttunna munaset:
Munasen alanen puoli
Alaseksi maaemäksi;
Munasen ylänen puoli
Yläseksi taiwoseksi;
Mi munassa ruskiata,
Se päiwäksi paistamahan;
Mi munassa walkiata,
Se kuuksi kumottamahan;
Mi muita munan muruja,
Ne tähiksi taiwahalle.
Siitä meille päiwä synty,
Siitä uusi kuu kumotti,
Sitä taisi taiwas tulla,
Sekä mahto maa sietä,
Kokon kuuesta munasta,
Seitsemästä saalahasta.

* * *

Tällä runolla maailman alkuluomisesta on kyllä sekä jo pränätätwitä, että wielä pränttäämättömiä toisintoja. Niin on toisilla **kokon** siasena **hanhi**, **sotka** eli **haapana** ja lauletaan kokon eli jonkun näistä muista muniineen waan kaksi eli kolme munaa. Taikka kertowat kokon Turjasta eli Lapista tulleen ja kullasta eli waskesta pesänsä tehneen. Ja kun munat wieräthtiwät weteen ja särkyiwät, sanotaan muutamissa toisinnoissa ne siite joko Wäinämöisen eli itse muniwan linnun sanalla, s. o. käskyllä, muuttuneen, kuni muuttuiwat. Mikä näistä toisinnoista olisi toistansa parempi, sitä emme nyt rupia'kaan tutkimaan, waan ilman kehotamma muita miettimään, jos eikö tällä tarinalla alkuluomisesta saattaisi olla jotain yhteyttä edellä mainitun Indialaisten luomistarinan kanssa. Tässä olisi se luomaton alkuolento erounnut **wedeksi** ja

Wäinämöiseksi *), ja ajatusta kuwaeltaisi kokolla. Samalla tawalla tulee sitte heidän, kun meidänki tarinassa munan yläpuolesta taiwas, alapuolesta maa ja sisällyksestä, heillä ilma ja meri, meillä kuu ja aurinko. Mutta ehkä wielä suurempi ja merkillisempi yhteys on tällä meidän tarinalla Shippowaisten tarinan kanssa alkuluomisesta, jossa, niinkun siitäki jo edellä mainimma, myös muistellaan suuresta linnusta, jolla oli silmät tulesta j.n.e. Jäskun kokko meidän tarinassa, tuli heidänki tawaton lintunsa merta koskemaan, josta sitte maa erosi wedestä. Jos tahtoisimma pitkittää näitä arweluita, niin tyllä saattaisimma muistuttaa siitäki, että kuudella kokon munalla meidän tarinassa miksei kuwailtu kuutta päiwää, jona Jumala maailman loi, ja seitsemännellä kultamunalla niitä seuraawata epopäiwää. Waan olkoon loppu kerrassaan arweluillemme.

*) Ehkä koko tässä luomistarinassa alkuansa ei liene'kään Wäinämöisestä, waan Wein emosesta (weden emosta) puhet ollut. Emoksi, emäksi, emoseksi nimitetään yhteisesti sitä, mistä kullaki aineella on ylläpitonsa, lujuutensa, wahwuutensa j.n.e. Ei Weinemosella siis tarwinne'kaan jotain eritystä naisjumalata wedessä ymmärtää, waan yhteisesti weden ylläpitäjää, weden omituista woimaa eli juurta. Sana on selwää Suomea ja selwällä merkityksellä, waan näyttää kun olisi likipitäwän äänensä wuoksi tullut Wäinämöisen nimen kanssa sekäumaan.

Entisellä tawallansa toimitetaan MEHILÄISTÄ tulewanaki wuonna saatawaksi 3 ruplaan 45 kopeikkaan paperirahassa itsekustaki postikontuorista Suomessa. Joka toiseen arkkiin kirjoitetaan Wenäjän maan ja wallan historiata, jonka, samate kun tänä wuonna Suomen historian, toiwomma saada yhteen wuosikertaan mahtumaan.

Helsingistä 3 päiwä Joulukuuta 1839.

Elias Lönnrot,
Lääänin Lääkäri.

HELSINGISSÄ, 1839.
Prántätty G. O. Waseniuksen tykönä.

Imprimatur. *H. Widenius.*